

אתגתא

בשבע 1128 | ט' בטבת תשפ"ה, 09.01.25

יום הקדיש הכללי:

שורדת השואה מרים בית תלמי מקיבוץ זיקים
הרגישה פליטה בפעם השנייה בגיל 88
// רבקי גולדפינגר, עניין אישי

בדרך אל הכפר

החלום הבורגני-ציוני של הגליל בכפר ורדים הפך
לסיוט של השתלטות ערבית מאיימת. קבוצת
משכחות דתיות פורצת את הדרך לשמירה על
הצביון היהודי של הכפר הפסטורלי, ומפילה חומות
ישנות של עוינות בתוך היישוב החילוני המובהק

יוסף רוטו

ידידיה מאיר
yedidyameir@gmail.com

לדרוך על פסוקים

זאב ארליך הי"ד כתב את המכתב הזה לפני כשנה וחצי. הוא הגיע בדיוק בזמן

ורצוי לעשות את זה עם ספרי תנ"ך פתוחים. או שפשוט תרימו את הפסוקים הרלוונטיים מהאדמה:

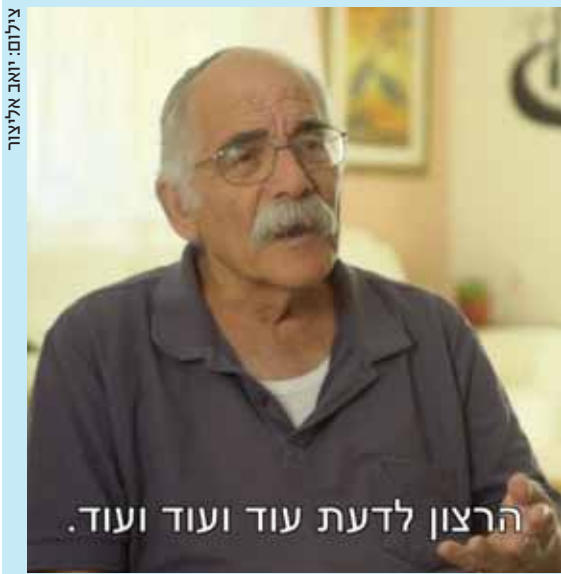
"אף אנו, בני בנימין בעפרה, נוסף ונאמר לך, כבוד נשיא המדינה, מר יצחק (בוז'י) הרצוג: עם יהושע עברתי את הירדן, מלתי את עצמי ואכלתי מעבור הארץ ומהפסח הראשון בה, ושמעתי את תוקעי השופר ביריחו, בנחלת בנימין, ולקחתי מן החרם ולכן כשלו בי חבריי בכיבוש העי. וקמתי מהשבר, וכבשתי את הארץ, והפלתי גורל לנחלות השבטים לפני ה' במשכן בשילה, ונשארתי אחד מ־600 בני בנימין במלחמת־אחים בפילגש בגבעה. ושמעתי את חנה לוחשת ומתפללת לכן במשכן בשילה, ועברתי עם המשכן לנוב ולגבעון, ועם שאול חיפשתי כאן אתונות, והרואה, הוא שמואל, המציא לו מלוכה, אך הוא רדף אחרי דוד, והכה את כוהני נוב. ועמדתי ליד אבשלום כשדאג להרוג את אמנון, אחיי־למחצה, כאן בבעל חצור אשר עם אפרים, ושמעתי את תפילת שלמה בבמה הגדולה אשר בגבעון, היא גבעון בה עמדה השמש, ובה, אבוי, שוב מלחמת־אחים בין יואב ואבנר, הלנצח נאכל חרב? ושמחתי בהקמת המקדש, ההוא, הראשון, ושוב נלחמתי במלחמת־אחים מיותרת תחת הנהגת אביה מלך יהודה בירבעם בן נבט מלך ישראל. ובשעת המצור קניתי עם ירמיהו את השדה אשר בענתות, אשר בארץ בנימין, ואסור באזיקים, בתוך הגולה יצאתי לבבל".

6 אני קוטע את הטקסט ששלח ז'אבו בדיוק ברגע הקשה של יציאה לגלות, כי יש נקודה שחשוב להדגיש לפני שממשיכים. לחיות כמו ז'אבו, בתודעת פסוקים כזאת, לכתוב אותם בגוף ראשון, זה אומר בראש ובראשונה לחיות חיים של אמונה. אחרת התנ"ך הוא סתם ספר מעולה שכתוב נפלא, אבל לא הרבה יותר. ואז אתה יכול לצטט ממנו בידענות אבל להישאר מאיר שלו.

נמשך: "וגם שם, בגלות, לא שכחתי את ארצי, ושבתי אליה, ברחמי ה', ויש תקווה לאחריתך, ושוב בני לגבולם. ובגית בית שני, ונלחמתי ביוונים עם בני חשמונאי, כאן במודיעין ומצפון לגופנא, בבית־חורון ובאמאוס, וטיהרתי את המקדש. כן, כן, ומצאנו פך קטן של שמן, זוכרים? ועמדתי ליד יהודה המקבי כשנפל כאן באשדות הר חצור, ולמרות שנאלצתי לברוח למדבר, ונהרגתי מסנדל המסומר, הצלחתי להחזיר את מלכות ישראל יתר על מאתיים שנה, עד החורבן השני, ונלחמתי ברומאים כאן, בח'רבת אל־מקאטיר, ואת עצמות שבע הנשים והנער קברתי כאן בבית־העלמין בעפרה. ושוב יצאתי לגלות, ארוכה וקשה, אך חזרתי, כהבטחת הא־ל בנבואתו, וקניתי את אדמות עטרות, וכתבתי עליו אונו אפילו בשבת, בקניין אדמות נווה־יעקב, וכשלת בתש"ח, אך הקמתי מדינה. ושבתי שוב בתשכ"ז, ונסעתי על הג'יפ המקרטע לגדר את פסגת הר־חצור, והייתי בין מקימי עפרה בט' באייר תשל"ה, ואיבדתי בדרך חברים יקרים, וגם הרסו לי תשעה בתים בעפרה, ואת עמונה, בסכסוכי־אחים מיותרים, כל זה כאן בבנימין ובסביבי עפרה.

"ואף על פי כן, שמך, אלוקים, לא שכחנו", מסיים ז'אבו, "ובנינו יישוב לתפארת, וקלטנו את אחינו מכל המקומות אשר נדחו שם, ואנחנו ערוכים ונחושים להשלמת הגאולה ולאתגרים הבאים. והיא, ההבטחה, שעמדה לאבותינו, תעמוד גם לנו, כדבר ה' לירמיהו בארץ בנימין: עוד ייקנו בתים ושדות וכרמים בארץ הזאת... והשיבותים אל המקום הזה והושבתים לבטח. אמנ".

7 אמנ! תודה רבה ז'אבו היקר, מאגר אמונה מהלך, על המכתב הזה שהגיע באיחור, אבל בדיוק בזמן. שנזכה לחיות בתודעה הגדולה הזאת. ושנזכה בקרוב להתגשמות המשך הנבואות בספר ירמיהו: "ונתתי להם לב אחד ודרך אחד ליראה אותי כל הימים, לטוב להם ולבניהם אחריהם. וכרתי להם ברית עולם אשר לא אשוב מאחריהם להטיבי אותם, ואת יראתי אתן בלבבם, לבלתי סור מעליי".

צילום: יואב אליצור

הרצון לדעת עוד ועוד ועוד.

רייזי הי"ד, על רחל כהן הי"ד או על אלעד וינקלשטיין הי"ד? זאת אומרת, יכול להיות שהם ראו איזו כתבה על הפיגוע הקשה (בין דיווח אחד למשנהו על חטופים), אבל האם הם עצרו לרגע כדי לחשוב מי רצח אותם? למה רצחו אותם? האם היה אפשר למנוע את הרצח הזה? מה עושים כדי שזה לא יקרה שוב בעתיד? ואיך הביטחון של היישוב קדומים קשור באופן הדוק לביטחון של קיבוץ בארי, ולכן שלא יהיו חלילה עוד חטופים בעתיד?

ושוב, אלה שאלות שאם הם היו שואלים את עצמם קודם, היו מבינים כבר לפני שנים מי האויב שבו צריך להתמקד (לא יצהר ואיתמר אלא סינוואר) ואיך צריך להתייחס אליו (לא להאמין להערכות אמ"ן שהוא מוחלש ומורתע אלא להתייחס למה שהוא אומר ועושה בפועל) ואיזו אדמה לא צריך לתת לו (אוסלו הייתה טעות היסטורית וכמובן גם ההתנתקות), וכך לא היינו מגיעים לווועות 7 באוקטובר.

4 אבל ז'אבו, במכתב שהגיע אליי השבוע, לא מדבר על ביטחון. בשביל זה לא צריך להיות ז'אבו, אלא סתם אדם שמתסכל למציאות בעיניים. ז'אבו היה הרבה יותר מזה. שמעתי שהוא נהג לומר בסיוורים שערך: "תיהרו כשאתם הולכים, אתם עלולים לדרוך על פסוקים...". איזו תודעה משיחית מופלאה. מאז אני מנסה להיזכר באמירה הזאת מתי שאני יכול, אפילו לכמה דקות. לחיות בתודעה שהמקום שאני עומד עליו קדוש. וזה מחייב כמובן. ושוב, המחייב הזה, הוא מה שמפחיד אנשים מסוימים. לכן יש עכשיו מי שמנסים להשחיר את דמותו ואת נפילתו. איך אמר אחיו, יגאל אמיתי? "הפריע להם לא מה שהוא חיפש, אלא מה שהוא מצא".

במכתב מתייחס ז'אבו לקטע שהקראנו בתוכנית בגל"צ: "יישר כוח על הבאת דבריו המרגשים, ובעברית המשובחת, של יהורם גאון. עם זאת כדאי לציין, שהדברים הם פרפרזה יפהיפה של הנאום שכתב מאיר שלו עבור נשיא המדינה דאז, עזר ויצמן. נכתבו אז דברים אקטואליים במיוחד, אותם קרא בשעתו הנשיא שלנו בבונדסטאג הגרמני. הייתי עבד במצרים, וקיבלתי את התורה בהר סיני... לחמתי ברומאים וגורשתי מספרד, והועליתי על המוקד במגנצא, ולמדתי תורה בתימן וכו' וכו' לדברים אלו של ויצמן הוספנו אנו, אנשי עפרה, את הדברים הבאים, אל נשיא המדינה מר יצחק הרצוג, לאחר ביקורו בעפרה, לפני מספר שבועות".

5 וכאן מגיע הטקסט המרגש. אתם מוזמנים לקרוא אותו לבד, או עם הילדים בשולחן השבת, ולנסות לראות כמה ממנו אתם מבינים וכמה הוא חידה בלתי פתורה. אפשר

1 שבועות ספורים אחרי שנהרג זאב ארליך הי"ד, ז'אבו, קיבלתי ממנו פתאום דרישת שלום.

לא היינו בקשר בעבר. כלומר, כמו רבים שמעתי את שמו, הוא הרי היה אגדה עוד בחייו. גם ראיתי אותו לאורך השנים מעת לעת באירועים של ישיבת הכותל שבה למד ביחד עם אבי יבדל"א. אבל הפעם האחרונה שבה ממש שמעתי הרצאה שלו, אם אני זוכר נכון, הייתה לפני כ־15 שנה בשבת נופש במלון בירושלים, שבה אשתי ואני העברנו הרצאה משותפת, וכך זכינו לשמוע אותו. אחרי שנהרג, אמרו עליו בהתלהבות שהוא היה מאגר מהלך של ידע אינ־סופי בהיסטוריה, ידיעת הארץ ותנ"ך. אבל מאגרי ידע מהלכים, במחילה, עשויים להיות אנשים בלתי נסבלים. כאלה שאתה מנסה לחמוק מהם בבית הכנסת, ברחוב או בשמחה משפחתית, מחשש שיתפסו אותך וינסו לחלוק איתך קצת, או הרבה, ממאגר הידע. ז'אבו, ואני אומר את זה על סמך מפגש אחד איתו לפני שנים, היה בדיוק להפך. איש מקסים, שהדביק את שומעיו בתשוקה שלו. לא יכולת שלא להתעניין בדבריו, גם אם הם ממש לא תחום ההתעניינות שלך. וחוץ מזה, הייתה בו ענווה, ופשוטות, והומור ועוד כמה תכונות טובות שלא תמיד מאפיינות מאגרי ידע מהלכים.

2 "בוקר טוב ידידיה, אפשר שנייה להפריע לך?", אמר לי בחור עדין אחרי תפילת שחרית בבית הכנסת הגר"א בשכונת שערי חסד. האמת שכבר בתפילה שמתי לב אליו כי הוא אמר, בעדינות, קדיש יתום. "קוראים לי יהודה ארליך. אני בן של ז'אבו". יהודה סיפר לי, להפתעתי, שלפני ימים אחדים בני משפחתו מצאו תגובה שז'אבו שלח, או תכנן לשלוח, לתוכנית ששידרנו בגל"צ לפני כשנה וחצי. אני אומר "תכנן" כי אלינו התגובה לא הגיעה מעולם. אחרי שקראנו אותה חיפשנו גם במייל וגם בווטסאפ ולא מצאנו. כך שמבחינתי זה סוג של "פקתא מן שמיא". מסר מחזק שקיבלנו מז'אבו ארליך הי"ד דווקא עכשיו. כנראה שהוא צריך להתפרסם בסופו של שבוע שבו מתיישבי יהודה ושומרון משלמים מחיר דמים כואב כל כך. וזאת בנוסף למחיר הדמים הכבד במלחמה מאז אירועי 7 באוקטובר. אירועים שאולי לא היו קורים לו היו מקשיבים כל השנים לאותם מתיישבים, שהתריעו מפני הפקרות ביטחונית כזאת, ולא הופכים אותם בתקשורת ל"אויבי השלום".

בתחילת המלחמה בריאיון לערוץ TOV אמרה צופית גרנט את הדברים המדהימים הבאים: "אחד הדברים שקרו לי בתוך ההתפכחות שלי, אמר לי אחיין שגדל באריאל והוא ימני ותמיד היו בינינו המון ויכוחים: צוף, למה אתם כל כך מתפללים עכשיו מהאכזריות הזאת? זה תמיד היה שם. אמרתי לו: זה אף פעם זה לא היה ככה! הוא אמר לי: זה ממש לא נכון. ואז הוא נתן לי לדוגמה את הרצח של משפחת פוגל. ואז אמרתי לו: כן, כן, אני יודעת שהיו רציחות. והוא אמר לי: משפחת פוגל לא נרצחה, היא נשחטה!".

בריאיון אחר שמעתי אותה מפרטת בדיוק מה נודע לה עכשיו שעשו להם, התינוקות הקטנה בת הארבעה חודשים של משפחת פוגל. אני מדלג על התיאור המזוויע ועובר לשורה התחתונה של חשבון הנפש של צופית גרנט: "ואז את שואלת: איפה הייתי כשזה נרצח וזו נאנסה? איפה הייתי? איך לא שמעתי? התשובה היא שזה לא שאתה לא שומע. אתה שומע - אבל אתה ממאן לשתף עם הדבר הזה פעולה. מה גם שרוב הפגיעות, כשזה קורה בהתנחלויות, אז אתה אומר: הם אשמים, למה הם שם?".

3 בימים אלה המוני בית ישראל צורחים ברחובות, או ברשתות החברתיות, "עכשיו, עכשיו!" על שחרור החטופים. אכפת להם מחיי אדם. באמת אכפת להם. ואני לא מדבר עכשיו על האנשים הרעים והציניים שמאחורי קמפיין החטופים שמנצלים את הסיפור הנורא שלהם כדי להפיל את הממשלה. אני מדבר על אנשים שוחרי טוב במחנה השמאל־מרכז שבאמת כואב להם. ובכן, האם הם בכלל שמעו השבוע על עלייה

לאנשים שחושבים בגדול

18%
הטבת מס

דירות פרימיום לנוף עם אקסטרה הטבה

בשווי עד
₪50,000

ל-8 דירות גדולות בלבד (6 חדרים, פנטהאוזים ודירות גן)

החל מ-185,000 ₪ הון עצמי

פרויקט המשלב פרטיות
ושטחים פתוחים וירוקים

7 דק' מבאר שבע
ובקרבה לרכבת

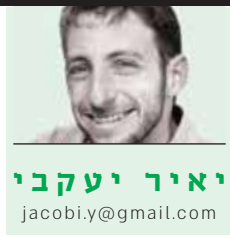

סטנדרט בנייה
ורמת גימור גבוהים

צפי לתשואה
גבוהה במיוחד

התקדמו עכשיו לעסקה האטרקטיבית ביותר באפיקי נחל

תוכנית החלוקה

תקופות מאתגרות בחיים הן הזמנה לחריש עמוק, להתכנסות בתוך נבכי הנפש בניסיון למצוא מזור מתוך עצמך דווקא, ולא באמצעות עזרים חיצוניים שסופם כישלון ידוע מראש.

אבל אני הרי יעקביני. אז בשבוע שעבר, כשנפלו עליי כמה ימים קשים של הצגות חנוכה תוך כדי ניסיון כושל לסייע גם בבית, אמרתי לעצמי: יעקביני, זה הזמן למלא לוטו.

כן כן, עבודה פנימית זה לא בשבילנו חברים, וזה גם גזול המון זמן. הכי קל למלא לוטו ובכך להסיט את תשומת הלב מבעיות היומיום לפנטזיות קסומות על זכייה שעוד לא נולדה. מיד הרמתי טלפון לחברי הטוב דוד, שגם הוא מחפש לברוח מעצמו כמה שיותר, וביחד מילאנו טופס לוטו. לא סתם לוטו, דאבל לוטו. סכום הפרס: 80 מיליון. הסיכויים לזכות: ודאיים. מרגע זה מדובר בהמתנה טקסית שאחריתה חיים של עושר וכבוד.

איך אני יודע? כי כשקודשא בריך הוא ישמע אילו תוכניות יש לי לכסף, אין שום סיכוי שהוא לא יגלגל זכות לידי זכאי.

הרי אין יותר צדיק מאדם שיש לו המון כסף בתיאוריה. כשאתה מדמיין שיש לך כסף אתה הופך מיד לפרנס שמונטיפיורי קמצן לידו. לא מאמינים? בבקשה, הנה החישוב. מאחר שאני חולק את הזכייה עם דוד, אז ברשותי כאמור 40 מיליון שקלים בלבד. אבל גם זה לא נטו, כי המדינה לוקחת 35 אחוזים, שזה לדעתי גם נחשב נדבה לא קטנה. בכל אופן נשארו לנו ביד 26 מיליון.

מיד אני מחלק מיליון אחד לכל אח שלי. חמישה אחים זה חמישה מיליון. אני אח מדהים. אשתי בטח תגיד שגם לאחים שלה מגיע. אפשר להתווכח על זה, הרי אם כל כך מגיע להם, למה אחותם לא מילאה לוטו בעצמה? אבל אני כאמור צדיק, אז עוד ארבעה מיליון לגיסים. באהבה.

זה משאיר לי 17 מיליון. עדיין יפה, אבל אני לא סיימתי לפתוח את כפי. גם את אמא צריך לסדר. היא כמוהן תתנגד אבל אנחנו נכריח אותה. נפנק אותה גם במיליון. היא אומנם תעביר את זה ישר לילדים, אבל אני מה אכפת לי, העיקר שנתתי. מה גם שאני אחד הילדים גם כן. זה משאיר לנו 16 מיליון. בסדר, ניתן מיליון גם לחמות. 15 מיליון.

אבל אני לא סיימתי לתרום, רבותי! הרי כשהקדוש ברוך הוא נותן לך מיליונים תיאורטיים אתה אמור להפיץ את הברכה. אני לוקח שני מיליון ומקים בית יתומים.

האמת, לא יודע למה צריך בית יתומים, נדמה לי שהמדינה מטפלת בנושאים האלה, אבל זה פשוט משהו שמרגיש לי נכון לעשות בתור נדבן. איזו צורה יש לי להיות בעל אמצעים בלתי נדלים ולא להקים בית יתומים? לכל היותר בית היתומים יישאר ריק, תזכורת אילמת לכמה שאני אלטרואיסט.

נשארו 13 מיליון, אבל אני לא סיימתי את מסע התרומות שלי. יוסל'ה קמצן קדוש כלום לידי. אני לוקח עוד שני מיליון ובונה בית כנסת. עכשיו מי קמצן קדוש, הא? הרי אם יש משהו שיהודים צריכים זה עוד מקום להתפלל בו שהוא

לא המקום שבו הם התפללו עד עכשיו.

בית הכנסת 'היכל יעקביני' יכיל כיסאות מרופדים ומודים דרבנן שאפשר לראות מהחלל. עוד אטרקציה היא שעון העצר הגדול שיעטר את הקיר המזרחי ויראה לחזן בדיוק כמה זמן נשאר לו כדי לסיים. במקביל, דלת סתרים תמוקם מתחת לרגלי החזן כך שאם הוא חורג מהזמן היא תיפתח והוא ייפול לבריכת תנינים קטנה אך אפקטיבית. מבטיח לכם שהוא יכוון בתפילה כמו שהוא לא כיוון אף פעם.

לפנק לפנק לפנק. נשארו 11 מיליון ועוד לא הגעתי לעצמי בכלל, אתם קולטים? אני לוקח עוד שלושה מיליון, קונה קבוצת כדורגל ומכריח אותה לשחק רק בימי חול ובכך מתחיל תנועה שסופה מהפכה של אמונה. איזו קבוצה אפשר לקנות בשלושה מיליון? לא קבוצה טובה, זה בטוח. אבל במיליון שקלים נוספים אני משחד את אחד מראשי התאחדות הכדורגל בישראל כדי שיכניס אותנו לליגת העל ומשם השמיים הם הגבול.

מה יעשו האוהדים? במקום ללכת למשחקי כדורגל הם יתגלגלו לבית הכנסת היכל יעקביני שממוקם, מה הסיכוי, ליד האצטדיון. גם יתפללו וגם יקבלו את מנת האקשן שציפו לה כשיראו את איציק החזן מנסה לגבור על קרוקודיל. ובכך מהלך החזרה בתשובה יושלם.

אגב, אם ייגמר המקום בבית הכנסת תמיד אפשר להתפלל בבית היתומים, הרי אין שם אף אחד.

נשארו עם 7 מיליון. האם בשלב הזה אני מתחיל לעשות לביתי? לא ולא! אני הרי שורש נשמתו של נקדימון בן גוריון אני. אני לוקח עוד שני מיליון ומחלק לעני. עני אחד, מה ששמעתם. הופך לו את החיים לחלוטין. כל המציל נפש אחת כאילו הציל עולם ומלואו. אז חבל לחלק להמון עניים חמישים שקל, עדיף לתת שני מיליון לאחד. אחרת איך נציל עולם ומלואו?

תהליך בחירת העני יהיה לא פשוט, אולי נעשה תוכנית ריאליטי כזאת בשם "הנני העני" ובה עניים יתחרו בעניים בכל מיני משימות שמטרתן להמחיש מי בעל הכי פחות אמצעים. ההפקה אומנם תעלה עוד מיליון, אבל מצווה זו מצווה.

נשארו עם 4 מיליון. עכשיו ברשותכם אני אכסה את המשכנתא ואשים בצד משהו לילדים. הרי אם לנו לא יהיה, איך נוכל להמשיך עם כל החסדים האלה?

אחרי תוכנית החלוקה הזאת היה לי ברור שאזכה בפרס. אז אתם מתארים לעצמכם באיזה שוק הייתי כשגיליתי שזכיתי באפס שקלים עגול. אין מנוס מהמסקנה שהשופות עם דוד הזיקה יותר משהועילה ושהתוכניות האגוצנטריות שלו כנראה דפקו לי את הסייעתא דשמיא.

יומיים אחר כך כבר הייתי שוב עצבני וחסר כוחות. עמדתי עם הרכב ברמזור אדום, כשלפתע עני אחד דפק על הזוגיות וביקש כמה מטבעות. העמדתי פנים שאני לא שם לב, הוא גם ככה בטח ישתמש בכסף לשתייה חריפה או גרוע מכך - להימורים. ●

אני לוקח עוד שלושה מיליון, קונה קבוצת כדורגל ומכריח אותה לשחק רק בימי חול ובכך מתחיל תנועה שסופה מהפכה של אמונה. איזו קבוצה אפשר לקנות בשלושה מיליון? לא קבוצה טובה, זה בטוח. אבל במיליון שקלים נוספים אני משחד את אחד מראשי התאחדות הכדורגל בישראל כדי שיכניס אותנו לליגת העל, ומשם השמיים הם הגבול

אחיי הסרוגים, אני מפציר בכם. אי אפשר להחליט שבערבית מאוחרת חלק מהמתפללים עומדים בעזרת הנשים, ובמקביל לטעון ברשתות שמגדר זה לא פלואיד! אנחנו מבלבלים את הציבור הכללי

אני: כמה חיילים בעצם נמצאים בתוך עזה עכשיו? קצין מודיעין: מצטער, אסור לי לומר
אני: אז תגיד לי בתפוחים

נמצאה חפיסת שוקולד כיף-כיף. על כל יום שהבעלים לא בא לקחת אותה, נשלח לו בדואר אצבע

היום ראיתי חרדי נוסע על האברבורד. הוא טען שזה מונע חשש פסיעה גסה כמבואר במסכת תענית, אבל אני חושד שזה סתם כיף לו

אולפנת קרית ארבע יש בן הכל

פסטיבל ישראל

אולפנת קרית ארבע חברון מתחדשת ופותחת שערים לבנות מכל הארץ
עם אווירה משפחתית-תורנית, צוות מקצועי בגובה העיניים ואינספור פעילויות חברתיות.
אז לא משנה מאיפה אתן - הבית שלכן כאן

ימי ראיונות

- רביעי // ז' בשבט 5.2.25
- חמישי // כ"ב בשבט 20.2.25
- רביעי // כ"ח בשבט 26.2.25

שבת הכרות

- מוזמנות לשבת עוצמתית להכיר את האווירה ולהתחבר למקום פר' וארא // כ"ה בטבת 25.1.25

ימים פתוחים

- חמישי // ט"ז בטבת 16.1.25
- רביעי // כ"ב בטבת 22.1.25

ערב הורים

- ראשון // י"ב בטבת 12.1.25

להרשמה:
www.ulpk4.com

בשבי"ל האמנות בציר האבות

דביר שרייבר
dvirbe7@gmail.com

מן המצר

שוב עשרה בטבת ביום שישי, ושוב השאלה היא האם יהיה קרליבך בתפילה או לא, ומה עושים עם הפוסט־טראומה הלאומית שלנו

"שלום אדוני, שב בבקשה. איך אני יכול לעזור לך?"
"דוקטור, אני חושב שאנחנו בפוסט־טראומה."
"מי זה 'אנחנו'?"
"אנחנו זה אנחנו. אתה לא חושב שעם שלם יכול להיות בפוסט־טראומה?"
"תראה..."
"נגיד הפולנים, הם לא בפוסט־טראומה מזה שהרוסים והגרמנים חילקו ביניהם את פולין, ויותר מפעם אחת? הבריתים לא בהלם מאז שהאימפריה שלהם התפרקה והם חזרו להיות סתם אי נידח? הפלשתינים לא גמורים מהנכבה שהם הביאו על עצמם?"
"לא מספיק. ובכל מקרה הם לא עם."
"נכון, אבל אנחנו כן."
"אתה מנסה לומר שאנחנו בפוסט־טראומה בגלל שהצלחנו להקים מדינה?"
"חלקנו. אבל אני לא מתכוון לזה."
"אז למה אתה מתכוון?"
"מכיר את הקטע הזה שכולם אומרים שצריך להיזהר משנאת חינו?"
"בוודאי, בגלל שנאת חינו חרב הבית השני. זו טראומה מאוד נוכחת בחיי העם שלנו."
"ולכן אנחנו מקפידים לשמר את השנאה על אש גבוהה, שחס וחלילה הטראומה לא תהפוך לפוסט־טראומה."
"אז לדעתך אנחנו בפוסט־טראומה מאז המרד הגדול?"
"רק טראומה. עוד לא עבר מאז מספיק זמן בשביל פוסט."
"לא עבר מספיק זמן? זה קרה לפני כמעט אלפיים שנה."
"זה כלום במונחים של נצח."
"אז מה לדעתך הסיבה שבגללה אנחנו כן בפוסט־טראומה?"
"המצור."
"לא צריך להגזים. פסח הוא בסך הכול חג נחמד, למרות שהן באמת קשות לעיכול."
"מי?"
"המצות."
"אמורתי מצור."
"איזה מצור?"
"על ירושלים. לא שמעת על עשרה בטבת?"
"אתה חושב שאנחנו בפוסט־טראומה עוד מתקופת הבית הראשון?"
"זה נראה לך טרי מדי? יכול להיות שהפוסט־טראומה זה עוד מתקופת העבדות במצרים?"
"נגיע לזה בהמשך הטיפול. אבל תאמר לי, במה באה לידי ביטוי הפוסט־טראומה שלדעתך נגרמה מהמצור?"
"אתה לא רואה מה הולך פה? כל דבר שמישוהו אומר, ישר כולם נכנסים למגננה. כל ניסיון ליצור הידברות גורם לצד השני לצופף שורות ולהתכנס מאחורי חומות מבוזרות. כל כתבה ממוחזרת על הייטקיסט או רופא ששוקל לעזוב את הארץ מביאה אותנו להיסטריה שהנה, הלכה המדינה. כל איום של איזה גוי עם חליפה מכניס אותנו לחרדות קיומיות וחששות מבידוד בין־לאומי. כל חברת תעופה וזה שמשהה את הטיסות שלה לארץ ישר עושה לנו מחנק גרון ואנחנו צועקים אינסטינקטיבית 'לא, בבקשה, אל תעזבו אותנו! אל תפקירו אותנו לחסדי אל־על!'. בכלל, ראית פעם עם שכל מה שמעסיק אותו זה מתי הוא שוב נוסע לחו"ל? תגיד לי אתה, זו לא תודעה של מצור?"
"ואולי זה נובע מחרדת נטישה? מהזיכרון הקולקטיבי של יוסף שנורק לבור ומאז כל טיסה שמתבטלת מחזירה את התת־מודע שלנו אל אותה טראומה?"
"איך זה קשור ליוסף?"
"אף מטוס לא עבר מעל הבור שלו."
"אז הוא הרגיש נצור."
"במדיה מסוימת."
"ולכן אנחנו באופן פרדוקסלי כל הזמן מגביהים את החומות".

ראית פעם עם שכל מה שמעסיק אותו זה מתי שוב הוא נוסע לחו"ל? אילוסטרציה

לילה אחד יורים בשתיים, לילה
אחר בשלוש, ודווקא כשאתה
מחליט ללכת לישון מוקדם כדי
לקום רענן לאזעקה של ארבע,
הם מחליטים להעיר אותך ב־11.
למחרת אתה לומד לקח, מחכה
לאזעקה, וכשהיא לא מגיעה ב־11
וגם לא בשתיים אתה הולך לישון
בארבע

צילום: שאטרסטוק

"תראה, חומות הן מנגנון הגנה טבעי."
"גם אם אנחנו מגביהים את החומות שבינינו?"
"מה זאת אומרת החומות שבינינו?"
"זאת אומרת שאנחנו לא מקשיבים זה לזה, רק מקיפים את עצמנו בשכבות על גבי שכבות של חומות, ועוד מתלוננים שמחניק לנו ושנחנו כבר לא יכולים יותר עם הקלסטרופוביה."
"אז צריך לשבור את החומות."
"ככה בדיוק נוצרה הטראומה של י"ז בתמוז."
"התמודדות עם טראומה זה תהליך ארוך שמצריך הרבה סבלנות."
"אין סבלנות כשאתה חי במצור. אתה מבין, אנחנו יכולים לשטח את עזה, להכניע את חיזבאללה, לדחוק את איראן לפינה, אבל אם חמאס המוחלש מצליח לירות עלינו כמה רקטות אנחנו ישר נכנסים ללחץ ואומרים שזהו, הלך עלינו. אתה מבין מה אני מנסה להגיד פה?"
"אני מניח שכן."
"שלא לדבר על החות'ים שממש משגעים אותנו. במשך כמה שבועות הרגילו אותנו שירים בארבע לפנות בוקר, שזו נבזות לשמה. אילו לפחות הם היו יורים בשש, זו הייתה יכולה להיות יקיצה טבעית לא רעה."
"להתעוררות מאזעקות אתה קורא יקיצה טבעית?"
"בשביל אנשים בתודעת מצור זו יקיצה טבעית מאוד. אבל מה, עד שהתרגלנו לשעה ארבע, הרשעים האלה התחילו לשחק לנו במוח. אילו הם היו יורים בצורה עקבית ומסודרת, בשעות קבועות, אז מילא. אבל לילה אחד יורים בשתיים, לילה אחר בשלוש, ודווקא כשאתה מחליט ללכת לישון מוקדם כדי לקום רענן לאזעקה של ארבע, הם מחליטים להעיר אותך ב־11. למחרת אתה לומד לקח, מחכה לאזעקה, וכשהיא לא מגיעה ב־11 וגם לא בשתיים אתה הולך לישון בשלוש - ואז המנוולים יורים בארבע. ואחר כך נעלמים לחמישה לילות רצופים. בסוף אני מוצא את עצמי ב־12 בלילה שוכב במיטה ולא מצליח להירדם מהמתח. יירו הלילה? לא יירו? באיזו שעה? ואם אני לא אשמע את האזעקה? אתה מבין מה זה פוסט־טראומה של מצור?"
"אני חושב שכן."
"וכל אופנוע ברחוב מקפיץ אותי. כל שיר עם מוזיקה עולה ויורדת שולח אותי בדילוגים לממ"ד. כל ילד שאומר בהתפעלות 'אווווו' דורך אותי כמו חץ בקשת של הקלעים בצבא המורעב של צדקיהו שעומד באפיסת כוחות על חומות העיר הנצורה ומחכה לנבוכדנצר, או לפחות לטראמפ שייכנס כבר לבית הלבן ויתחיל למשוך בחוטים."
"אילו חוטים?"
"של החות'ים."
"אתה לא קצת מגזים עם הדרמה?"
"מגזים? וזה שעשרה בטבת ביום שישי שנה שנייה ברציפות, זה לא מוגזם? שוב לוותר על הקפה של שישי, שוב לסדר את הפלטה בלי לנשנש מהחצילים בלי שאשתי תשים לב, שוב להיכנס לשבת עם בטן מקרקרת - תגיד לי אתה, זה לא מצור?"
"לא נורא, הצום קצר."
"אבל התפילה ארוכה. במיוחד אם צוויגנשפון שוב יעשה קבלת שבת בנוסח קרליבך כדי להעצים את תחושת המצור, בבחינת אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו. זה כמו בפורים, כשכולם מעולפים מתענית אסתר אבל לילדים לא אכפת, כי הם לא צמים, אז הם דופקים במוח חמש דקות רצופות בכל פעם שמגיעים להמן, ואז צוויגנשפון שקורא את המגילה חוזר לתחילת הפסוק, וכשהוא שוב מגיע להמן הם שוב דופקים, ואז הוא שוב חוזר וחוזר וחוזר חלילה... אתה מבין מאיפה תחושת המצוק, המצור והמצור?"
"בהחלט, אבל לצערי נגמר לנו הזמן ונצטרך לשים פה מעצור."
"מה לשים?"
"מעצור."
"חשבת מצור."
"כן, הבנתי את משחק המילים הרדוד. לא פלא שאנחנו בפוסט־טראומה".

3 ישובים חדשים עכשיו

תשובה ציונית הולמת!

לאחר הפיגוע הקשה בו נרצחו עליזה, רחל ואלעד הי"ד
תושבי השומרון
קוראים לממשלת ישראל:

מקימים שלושה ישובים חדשים

באחת ידו עשה במלאכה ואחת מחזקת השלח (נחמיה, ד)
דורשים: מבצע צבאי, הוספת מחסומים ותנופת בנייה

גודעים את הטווח
בונים את הארץ

העולם על פי פארטו

אחריות כוללת גם מקרים קטנים, שכל אחד עומד בפני עצמו, אבל מעשה מצטרף למעשה ויחד הם מתקנים את העולם. כך פועלת השדולה למען האישה החרדית והדתית בכנסת, שקיימה בחנוכה האחרון כנס בנושא "על הניסים ועל הגיבורות - גילויים של עוצמה נשית יהודית במלחמה", ובו צוין גם יום השנה לפעילות השדולה. בשנה שחלפה כבר הספיקה השדולה לעסוק בנושאים רבים בתחום החינוך, הרווחה, הביטחון, הבריאות והפוריות, הפרעות אכילה, מוגנות, ועוד רחבה היריעה.

הכנס היה מרגש ומעצים. את השדולה מובילות שלוש נשים לוחמות, שבראשן חברת הכנסת לימור סון הר-מלך, בניהולן של מלכהלי בלוי-חנוכה וענת גופשטיין, עם מערך שלם של תומכות לחימה. ניכרת סיעתא דשמיא גדולה, כי כל הפעילות באה מכוחה של האמונה. כמו יוסף המשביר שכל אשר יעשה יצליח, כי שם ה' שגור על פיו.

הפצע נפתח מחדש. השנה פגשנו נשים גדולות, אלמוניות המלחמה, עם גובה שלא ידענו שקיים ושם ה' שגור על פיהן. בעיניי הן מותחות את גבולות הרקיע, כאשר הן לומדות לאט לאט את המציאות החדשה עם המון כאב אבל גם המון גבורה. יש אלמוניות שמספרות שבתום שנת האבל והציון של יום השנה, עם העלייה לקבר, ההספדים והטקסים - נפתח פצע שהיה נדמה כי הגליד. את זאת שמעתי מפיה של הדס לוינשטרן המדימה, שהשתתפה בתוכנית 'עשר בעשר' של הרב אנגלמן, ממש דקות אחדות לפני שיצאה לאזכרה של בעלה, שעלה למרומים בחנוכה שעבר. הרב אנגלמן הביא מטאפורה למצב שהיא תיארה. בקטועי גפיים שנמצאים בתהליך שיקום, כשמתכננים בניית פרוטוזות, הגדם שוב ושוב עובר חשיפה ושינוי כדי להתאים את עצמו למבנה החדש. לפעמים הכאב הוא חלק מתהליך השיקום. וזה לא קל, אבל זה חיוני לריפוי.

חזון העצמות. גדיעת איבר אף פעם אינה דבר קל ופשוט, ונבצע אותה רק כשממש אין ברירה במקרה שהשארית האיבר הפגוע מזיקה או מסוכנת. עם העלייה במספר קטועי הגפיים, הרפואה מנסה להתאים פיתוחים מדעיים עדכניים שסייעו במקרים מסוימים במניעת קטיעה. אולם קיימת שיטה אחת שעשויה למנוע קטיעת גפיים במקרים רבים, והיא תרומת עצמות מן המת. מתברר שכבר עשרות שנים בישראל ובמרכזים רפואיים אחרים בעולם קיימת שיטה שבה במקום לגדוע איבר פגוע מאוד - משאירים כמה שיותר רקמה ושריר, אך מחליפים את העצם הפגועה בעצם דומה שניטלה ממת. זה מזרז את תהליך ההבראה, חוסך ניתוחים וחרדות, ולפעמים אפילו מונע גדיעה. הלכתית הוכרע כי אין הבדל בין נטילת קרנית או כליה לנטילת עצם ממת. וזאת בשורה: בטיפול נכון אפשר להציל רגל של פצוע מלחמה או תאונה, פעמים רבות באמצעות תרומת עצם מחייל אחר שנפל. אין ספק שהטיפול הרפואיים המתקדמים שמתחדשים בדורנו גם גורמים לכך שיש יותר פצועים, כי בעזרת הטיפול הרפואי המיטבי הפצועים הללו ניצלים ממוות. ויחד עם זאת, מתפתחות כל העת שיטות חדשות כדי לשפר את איכות חייהם.

אפשר לומר שאכן פחות מ-20 אחוזים מהציבור נושאים על כתפיהם יותר מ-80 אחוזים מהמאמץ המלחמתי, ומקדמים במסירות נפש את בוא משיח צדקנו. שיבוא. ●

רק כ-20 אחוזים מהאנשים יעשו מעשה ויביעו את דעתם על תופעה שזקוקה לתיקון. אני שייכת ל-20 האחוזים שלא מכירים מה זה להיות ראש קטן. יש לי תיקייה עם מאות מכתבים שכתבתי בתחומים שונים לנותני שירות ובעלי דעה, חלקם באים לשבח ולחזק וחלקם באים לתקן. אני חושבת שמה שנצרך כדי להיות ראש גדול זה קורטוב של אכפתיות וגם קצת גבורה. יש לי חברות רבות שמרגישות כמוני בנושאים שונים אך מעדיפות שאני אייצג אותן בפורומים ציבוריים ואחרים, כי לא מתאים להן להיות בפרונט והן מעדיפות להיות תומכות לחימה. אז העולם צריך לבורסקאים וגם לבעלי דעה עם ראש גדול ופה שמתאם לראש. לפעמים הערה יכולה לגרום לתיקון גדול.

בעלי היה נוהג לומר לילדים: גם אם שם המשפחה שלכם הוא קטן, תהיו ראש גדול, קחו אחריות. זה נכון גם במיקרו וגם במאקרו, החל באירוע משפחתי שבו תמיד יהיה אחד שידאג לסידור המקום בסוף האירוע, וכלה באירועים כלליים שתמיד יימצאו בהם העוסקים בצורכי ציבור באמונה. בכל מצב שבו לא נראה פתרון באופן, צריך מישור שיקום ויעשה מעשה. לקיחת

המלתחה שלכם ברובה מיותרת. מוסיף אחיינים מוסיף דעת, בוודאי כשיש 90 אחיינים (לא כולל בני זוג). חלקם בתפקידים מובילים בציבוריות הישראלית, ואחד מהם כתב לאחרונה מאמר הלכתי מדעי בנושא עיקרון פארטו. עד שקראתי את המאמר לא הכרתי את המושג עיקרון פארטו, הידוע גם בשם כלל 80-20. מתברר שזהו כלל שנוסח על ידי הכלכלן האיטלקי וילפרדו פארטו, שגורס כי בתופעות רבות 80 אחוזים מהפעילות מקורם ב-20 אחוזים מהגורמים הפעילים. פארטו מצא כי 80 אחוזים מהעושר ומהקרקעות באיטליה נתון בידיהם של 20 אחוזים מהאוכלוסייה. בעקבות זאת הוא בדק את המצב במדינות נוספות, ולהפתעתו מצא כי ההתפלגות במדינות אלה דמתה לזו שבאיטליה.

אך מתברר שזה לא רק עניין של כסף וקרקעות. עיקרון זה בא לידי ביטוי בדוגמאות מתחומים מגוונים: אנחנו לובשים במשך 80 אחוזים מהזמן 20 אחוזים מהבגדים שלנו, וב-20 אחוזים מהזמן את שאר 80 האחוזים. בדרך כלל גם אם המלתחה מתפוצצת, אנחנו נלבש את אותם בגדים מדי שבוע, ורוב המלתחה תמתין לשבת. ועוד, בעסק ממוצע כ-20 אחוזים מהלקוחות מייצרים כ-80 אחוזים מההכנסות לעסק, וזה נכון גם בקנה מידה ארצי: 80 אחוזים מהכנסות המדינה ממסים מקורן ב-20 אחוזים מהאוכלוסייה. 80 אחוזים מזמן השירות ללקוחות נצרכים על ידי 20 אחוזים מהלקוחות. 80 אחוזים מההחלטות מתקבלות ב-20 אחוזים מזמן ישיבת ההנהלה. וזה לא הכול: שוב בקנה מידה עולמי, דוח של האו"ם שפורסם בעבר קבע ש-20 אחוזים מעשירי העולם שלטו בכ-80 אחוזים מההכנסות. אז כנראה שחץ ממקרים יוצאים מהכלל, עיקרון פארטו פשוט נכון.

לעיקרון פארטו יש יישומים רבים בתחומים כמו בקרת איכות, מינהל וכלכלה, שבהם קביעתו כברירת המחדל תקל לזהות את הגורמים התורמים ביותר להיווצרותה של בעיה ואת האחרים שאינם מפריעים באמת. ומי שמצליח לזהות את 20 האחוזים הטובים, ולשפר ולחזק אותם, יכול באמת להגיע רחוק.

הערה קטנה, תיקון גדול. זה נכון גם לגבי ציבור. רק כ-20 אחוזים מהאנשים יעשו מעשה ויביעו את דעתם על תופעה שזקוקה לתיקון. בנושא הזה אני שייכת ל-20 האחוזים שלא מכירים מה זה להיות ראש קטן. יש לי תיקייה עם מאות מכתבים שכתבתי בתחומים שונים לנותני שירות ובעלי דעה, חלקם באים לשבח ולחזק וחלקם באים לתקן. אני חושבת שמה שנצרך כדי להיות ראש גדול זה קורטוב של אכפתיות וגם קצת גבורה. יש לי חברות רבות שמרגישות כמוני בנושאים שונים אך מעדיפות שאני אייצג אותן בפורומים ציבוריים ואחרים, כי לא מתאים להן להיות בפרונט והן מעדיפות להיות תומכות לחימה. אז העולם צריך לבורסקאים וגם לבעלי דעה עם ראש גדול ופה שמתאם לראש. לפעמים הערה יכולה לגרום לתיקון גדול.

בעלי היה נוהג לומר לילדים: גם אם שם המשפחה שלכם הוא קטן, תהיו ראש גדול, קחו אחריות. זה נכון גם במיקרו וגם במאקרו, החל באירוע משפחתי שבו תמיד יהיה אחד שידאג לסידור המקום בסוף האירוע, וכלה באירועים כלליים שתמיד יימצאו בהם העוסקים בצורכי ציבור באמונה. בכל מצב שבו לא נראה פתרון באופן, צריך מישור שיקום ויעשה מעשה. לקיחת

לעיניכם בלבד!

רואים יותר - משלמים פחות משקפי ראייה ב-100₪*

מאוחדת מזמינה אתכם להתחדש
במשקפי ראייה לגילאי 18-70
ובנוסף מגוון דגמים במחירים אטרקטיביים

לפרטים והצטרפות:

מאוחדת
רמה אחרת

***5343**
k.meuhedet.co.il

*עבור משקפיים שעלותם בחנות 500₪, אצל ספקים בהסדר | כפוף לתקנון השב"ן

~~2,195 ₪~~
1,595 ₪
 KIVIK ספה תלת מושבית.
 ריפוד Tibbleby אפור-בז'
 ר' 228, ע' 95, ג' 83 ס"מ.

~~145 ₪~~
95 ₪
 MÅLA כן ציור,
 א' 66, ר' 48, ג' 112 ס"מ.

~~995 ₪~~
745 ₪
 BRIMNES
 ארון 3 דלתות, לבן,
 ר' 117, ע' 50, ג' 190 ס"מ

~~850 ₪~~
595 ₪
 ALEX
 שולחן כתיבה, אפור-טורקיז,
 ר' 132 ס"מ, ג' 76 ס"מ, ע' 58 ס"מ

~~495 ₪~~
95 ₪
 VOLFGANG
 כיסא בר
 Gunnared אפור
 ג' 67 ס"מ

~~95 ₪~~
39 ₪
 HÖSTAGILLE
 מעמד הגשה, כתום,
 ק' 28 ס"מ

~~75 ₪~~
49 ₪
 FLÄDIS
 סלסילה, עשבי ים,
 ק' 25 ס"מ

~~195 ₪~~
125 ₪
 BURVIK
 שולחן צד, לבן
 כולל ידית
 ג' 78, ק' 38 ס"מ

~~145 ₪~~
59 ₪
 SLÖJSLJA
 סט ציפה וציפית
 כחול בהיר/לבן מפוספס
 ציפית 60x50 ס"מ
 ציפה 200x150 ס"מ

~~195 ₪~~
125 ₪
 NISSAFORS
 עגלת אחסון, צהוב,
 ג' 83, א' 50.5, ר' 30 ס"מ

~~645 ₪~~
495 ₪
 BRIMNES
 שידת 3 מגירות.
 לבן/זכוכית חלבית,
 ר' 78, ע' 46, ג' 95 ס"מ.

~~195 ₪~~
69 ₪
 KLIBBAL
 מראה, חום
 ר' 47 ס"מ, ג' 62 ס"מ

~~59 ₪~~
39 ₪
 GARNITYREN
 סט 5 קערות עם מכסה,
 צבעים שונים

~~895 ₪~~
645 ₪
 LISABO
 שולחן, גימור פורניר עץ מילה,
 ר' 78 ס"מ, א' 140 ס"מ, ג' 74 ס"מ.

~~895 ₪~~
595 ₪
 DYVLINGE
 כורסה מסתובבת,
 ריפוד Kelinge ירוק, שחור

~~395 ₪~~
295 ₪
 NORDKISA
 שידת לילה, במבוק,
 ר' 40 ס"מ, ע' 40 ס"מ, ג' 67 ס"מ

~~25 ₪~~
15 ₪
 ENRUM
 עשית לנר חימום,
 בבית/מחוץ לבית
 מוכסף, 22 ס"מ

~~695 ₪~~
450 ₪
 MILLBERGET
 כיסא מסתובב
 Murum חום זהבהב

~~1,995 ₪~~
1,495 ₪
 HEMNES
 מיטה נפתחת עם 3 מגירות, לבן,
 ר' 89 ס"מ, ג' 83 ס"מ, א' 209 ס"מ.
 *מזרנים ומצעים למיטה
 נמכרים בנפרד

~~89 ₪~~
59 ₪
 MIDDAGSMAT
 מחבת צלייה, ציפוי מונע
 הידבקות/פלדת אל-חלד,
 א' 28 ס"מ, ר' 28 ס"מ.

בתוקף עד ה-5.2 או עד גמר המלאי *מינימום 10,000 פריטים במלאי מכלל הפריטים המשתתפים בסייל *התשלום בכל כרטיסי האשראי, מזומן, כרטיס המתנה של איקאה ושיקים *שלושה תשלומים ללא ריבית לעסקה מעל 1,000 ₪ (לא כולל מזון) *תשלומים לפי תכניות הקרדיט של חברות האשראי *ניתן להזמין שירות הובלה והרכבה בתשלום.

איקאה אשתאול. איקאה באר שבע. איקאה קריית אתא. איקאה ראשל"צ. איקאה נתניה.

IKEA SALE

McCann
בראש סתיו סופו

ז' בטבת
עד ז' בשבט
(7.1-5.2)

~~175 ₪~~
75 ₪
 KNIXHULT
 מנורת שולחן,
 במבוק/עבודת יד
 ק' 26 ס"מ

~~645 ₪~~
450 ₪
 FJÄLLBO יחידת מדפים, שחור,
 ר' 100 ס"מ, ע' 36 ס"מ, ג' 136 ס"מ.

~~169 ₪~~
129 ₪
 GODMIDDAG
 סט כלים/18 חלקים, לבן

~~745 ₪~~
395 ₪
 LJUNGSBRO
 שולחן קפה, מתכוונן בד'
 א' 104 ס"מ, ר' 70 ס"מ, ג' 42 ס"מ

~~59 ₪~~
29 ₪
 FEJKA
 עציץ מלאכותי,
 ג' 66 ס"מ, ק' 12 ס"מ

~~39 ₪~~
15 ₪
 SANDMOTT
 כרית נוי, ירוק-כחול, ירוק-צהוב,
 ר' 58 ס"מ, א' 30 ס"מ

~~59 ₪~~
39 ₪
 FRÖNDA
 כוס שמפניה, זכוכית שקופה,
 20 סנטל

~~1,345 ₪~~
995 ₪
 MYDAL
 מיטת קומתיים עץ מלא.
 90x200 ס"מ
 מזרנים נמכרים בנפרד.
 90x200 למזרנים מתאימה

ת פתיחה: א'-ד' 10:00-20:00, ה' 10:00-22:00,
 9:00-13:00. שירות לקוחות *35832 (א*קא)
 מלאי באתר www.IKEA.com/il/he

ורדים וקוצים

הצומת הגורלי שאליו הגיע כפר ורדים, שהיה עד לפני ארבעים שנה החזון הציוני של התעשיין האגדי סטף ורטהיימר, מבטא את הסיפור של הגליל כולו: ערך השוויון הביס את ערך ייחוד הגליל. רבים מן התושבים הוותיקים של הכפר הליברלי מצאו עצמם חסרי אונים נוכח ההשתלטות הערבית על יציר כפיהם הציוני. התקווה היא משפחות דתיות חדשות שהגיעו בשנים האחרונות למקום, במטרה לעצור את הסחף

יוסף רוטו

"אם כניסת הערבים תעבור אחוז מסוים, יהיה קשה מאוד לשמור על היהודים שיישארו כאן".
כפר ורדים

צילום: אסף הבר

Tו הייתה צריכה להיות התגשמות החלום הבורגני הישראלי. כך בדיוק, ובלי להתנצל על אליטיזם, הגה אותו התעשיין סטף ורטהיימר, כשראה בדאגה כבר לפני 50 שנה את חוסר תשומת הלב הלאומית שניתנת לגליל. הוא החליט להביא לאזור קונספט התיישבותי שונה, שלהערכתו ישבור שוויון ויביא לתנופה דמוגרפית וכלכלית לאזור. כך הוקם כפר ורדים, כפר פסטורלי יוקרתי בגליל המערבי. החזון היה למשוך אוכלוסייה יהודית איכותית מהמרכז אל הגליל באמצעות איכות חיים בלתי מתפשרת. התיישבות יוקרתית צמודת קרקע, ולצידה אזור תעשייה מצליח שיאפשר לתושבים להקים עסקי תעשייה משגשגים, שגם יעסיקו את תושבי הכפרים מסביב. תפיסת הדו־קיום במיטבה: בעלי עסקים יהודים שמביאים ברכה גם למקומיים הערבים.

גם המיקום הגאוגרפי נבחר בקפדנות למטרה זו - חציצה ציונית חכמה בין הכפר הערבי תרשיחא לכפר הדרוזי יאנוח. כפר ורדים תוכנן ונבנה בדיוק ביניהם, רגע לפני שהשתלטו על המרחב כולו.

שכונת היוקרה של תרשיחא

אבל לאורך השנים משהו השתבש. זה קורה בתהליך שקט וזוחל, אבל שימו לב לנתון הבלתי נתפס הבא: יותר מ-50 אחוזים מרכישות ההרחבה של כפר ורדים נעשו על ידי ערבים. בסיוור שעשינו במה שמכונה שלב ג', אפשר בקלות לראות את הבתים עם העיצוב הערבי השולטים באופן ברור במרחב. ההשתלטות על ההרחבה הפכה מסיבית כל כך, עד שיש מי שברצינות התייאשו והציעו לספח את כל ההרחבה לכפר תרשיחא הצמוד.

אבל זו לא רק ההרחבה. גם תושבי היישוב הוותיק, שהולך ומזדקן, מתחלפים לא רק בתושבים יהודים חדשים אלא גם בערבים מכל אזור הצפון. בפועל כיום כ-10 אחוזים מהבתים הוותיקים נרכשו על ידי ערבים והיד עוד נטויה. רבים מתושבי כפר ורדים מבינים שהצומת שאליו הגיע המקום הזה, שהפך לסמל, הוא הרה גורל. השנים הקרובות יכריעו האם

הכפר הבורגני שהוקם לפני 40 שנה במטרה ציונית לאחידה יהודית בגליל, עם דגש מיוחד על תעשייה וכלכלה חזקות, יהפוך חלילה לשכונת

היוקרה הערבית של הכפרים הסמוכים. המפנה החיובי בעלילה מתרחש בדמות חבורה של משפחות דתיות שהצטרפו בשנים האחרונות לקהילת כפר ורדים. אחרי שנים ארוכות של מגמה אנטי־דתית דומיננטית בקרב חלק מתושבי היישוב, בעשור האחרון התפתחה מגמה הפוכה של הכלה והארת פנים כלפי הדתיים שהצטרפו לקהילת הכפר.

כדי להבין עד כמה השינוי גדול, די להזכיר את המאבקים שהתחוללו כאן לפני שני עשורים להקמת מקווה נשים בשביל המשפחות המעטות שכן רצו לשמור על טהרת המשפחה. המקווה קם לבסוף, אבל רק אחרי התערבות בית המשפט.

מי שהכיר את כפר ורדים של אותם ימים היה שליח חב"ד שמשמש היום כרב המקומי, הרב שלמה גולדפרב. הוא חובש כיפה שחורה, ובתפקידו הצבאי מתפקד כרב אוגדת מילואים. לאורך השנה האחרונה היה לבוש מדים הרבה יותר מאשר לבוש בחליפת הרב. כיום הוא הכתובת הכמעט בלעדית לכל ענייני היהדות של תושבי הכפר, החל משאלות הלכתיות ועד שמחות ולהבדיל לוויית.

כיום הרב גולדפרב הוא דמות אהובה ומקובלת, אבל עברו שנים רבות ובעיקר תלאות רבות עד למציאות הזאת. "בתחילת מגורינו כאן", הוא מתנסח בעדינות, "לצד הערכה של גורמים רבים, היו התנגדויות שנבעו בעיקר מחוסר היכרות איתנו ופחד מהלא נודע. ניסינו להסביר שוב ושוב שאין מטרתנו לסגור כבישים בשבת וכדומה, אלא באמת להיות כתובת לעניינים יהודיים למי שרוצה ומעוניין. ברוך ה', לאחר תקופה, לאט לאט הפחד התפוגג ונוצרו תחושות הערכה ושותפות". הציבור למד להכיר את הרב שלמה והוא ליווה לאורך השנים מאות חתני בר מצווה והוביל לוויית, והחיים היו חזקים מכל הדמיונות והפחדים.

אנחנו נפגשים בביתה של משפחת הראל, בית מרשים שיושב על שטח של 800 מטרים רבועים. כדי לסבר את האוזן, המחירים שבהם נמכרים נכסים כאלה בשוק היד השנייה של כפר ורדים - בית פרטי על קרקע של יותר מחצי דונם - הם בין 2.5 ל-3.2 מיליון שקלים. במילים אחרות, פסטורליה אורבנית גלילית שאין לה מקבילה בשוק הנדל"ן בארץ.

אביגדור הראל ומשפחתו הגיעו לגליל מאזור ירושלים. אחרי ההתנתקות החליטו שהשליחות שלהם למען עם ישראל היא לגור בגליל, אבל "ביישוב שכולל גוונים שונים מהעם". לכפר ורדים הם התגלגלו כשחיפשו יישוב חילוני עם קהילת בית כנסת פעילה. לאחר המעבר נחשפו למגמה המדאיגה של רכישות בתים על ידי ערבים עד כדי סכנה דמוגרפית למקום, דבר שעורר אותם יחד עם חברי קהילה נוספים לעודד מעבר של משפחות יהודיות למקום.

"מהניתוח שלי, בעיית השורש בכפר ורדים היא טשטוש של הזהות היהודית והציונית, שיוצר ואקום שאליו נכנסים ערבים. זה משתלב עם מגמה של ערבים שבורחים

מהפשיעה בכפרים ומחפשים איכות חיים גבוהה יותר. הם יודעים לזהות שהאידאולוגיה הפלורליסטית של המקום הזה לא יכולה לעצור אותם מלהיכנס לכאן. כי אומנם האנשים הגיעו לכאן הגיעו מסיבות ציוניות של יהוד הגליל, אבל לצערי אתה רואה שאצל חלקם אחרי 40 שנה לא נשאר מזה הרבה. פעמים רבות מגיעים רוכשים ערבים ומציעים יותר כסף מהרוכש היהודי הממוצע, הצעה שהמוכרים לא תמיד מצליחים לעמוד בפניה". דוגמה לכך אנחנו רואים ברחוב שאליו מוביל אותנו הראל. בשנים האחרונות

יותר מ־50 אחוזים מרכישות ההרחבה נעשו על ידי ערבים. בנייה ערבית (משמאל) בהרחבה של כפר ורדים

צילום: גילי גהדזי

גלית ינקוביץ', מוותיקי כפר ורדים: "בשנים האחרונות הגיעה קהילה דתית וזה פשוט עשה טוב לכפר. אנחנו כל כך שמחים שהגיעה הקהילה הזאת. כי אם באיזושהי צורה האוכלוסייה החילונית קיבלה את הערבים כלפי חוץ - כמובן זה בצביעות כי החילונים לא באמת רצו אותם, אבל לא הייתה לנו הדרך להגיד לא - אז מהדתיים הם כאילו מפחדים"

התפרסמו בתקשורת לפחות שתי רכישות בתים של משפחת הפשע אבו־לאטיף בכפר ורדים. הבית הראשון ברחוב הזה הוא וילה ענקית שלהם. עד לפני שנתיים היה כמעט לא לגיטימי לדבר על התופעה הזאת, אך בשנתיים האחרונות הדברים עולים אל פני השטח. אולי זה 7 באוקטובר, אולי האירועים הפליליים שצצים מדי פעם. אבל משהו מתחיל לבעבע.

דו־קיום בין יהודים

גלית ינקוביץ' היא בדיוק התושבת הוותיקה שיכלה למצוא את עצמה בעבר חלק מהקבוצה שחששה לראות כאן דתיים, אבל היום אומרת בפה מלא: "רק בזכות המשפחות הדתיות שהגיעו לכאן החלה בלימה ראשונית בשטף ההשתלטות הערבית על כפר ורדים. התופעה התחילה בעשור האחרון. זה הגיע למצב

שלגבי כל בית שנמכר התחלנו לחשוש ולבדוק אם הוא נמכר לאוכלוסייה הערבית".

"לא נוח שהשכן שלך מאוכלוסייה מרקע שונה", היא מתנסחת בזהירות כמעט טכנית, "רחובות הכפר לא נקיים כפי שהיו בעבר, ויש יותר כלבים משוטטים ורכבים שמשתוללים ברחובות". אני מנסה להוציא ממנה דאגה מסיבה לאומית יותר, אבל היא נשארת בנימוק של פערים תרבותיים.

בנוסף לכך, ינקוביץ' חושפת תופעה רחבה לטענתה של הטרדת בנות על ידי ערבים. "בנות בגיל 16-17 חוששות מלהסתובב

לפרט מעבר לכך.

מעניין שהמציאות גרמה לכם להכריע את מי אתם רוצים יותר, ערבים או דתיים, לא? "אני יכולה להגיד לך רק שהציונות הדתית היא אוכלוסייה נהדרת. היא מקבלת גם את דרך החיים שלי וזה עושה את זה אחרת".

נראה שמתן נבון־י ומשפחתו הם סוג האנשים שעליהם ינקוביץ' מדברת. משפחה חדורת שליחות עם נוכחות ודעה מאוד ברורות ולא מתנצלות, ובכל זאת הם הגיעו מבחירה מודעת למקום ששונה מאוד מתפיסת עולמם כדי לחיות כאן לצד מי ששונה מהם. "הבנו

שהגליל זו משימה לאומית ואנחנו רוצים להגיע אליו", מספר מתן על ההחלטה הזוגית־משפחתית שקיבלו בתחילת הדרך. "במקביל ידענו שרצינו מקום מגוון והטרורני וכן, לגור לצד חילונים".

"אני חושב ששתי הנקודות האלה בסוף מתחברות. כי העובדה שהיום בכפר ורדים יש התעוררות תודעתית ורצון לבלום את התופעה, קשורה באופן מובהק לכך שיש היכרות עם אנשים דתיים. חלק מהתהליך הוא שבית הכנסת הפך לבית של כולם. כל אחד יכול להרגיש בו בבית - מהציבורים הכי דתיים ועד מסורתיים וחילונים. המקום הזה הפך למוקד עלייה לרגל לאחוזים מאוד גדולים של הכפר, שבאים לחגוג בו שבתות חתן ושבתות בר מצווה, ומתקבלים בסדר פנים יפות, בחיבוק ובאהבה. אני חושב שהציבור מבין יותר ויותר שהחזרת הצביון היהודי לכפר היא הדרך היחידה לכך שסכנת השינוי הדמוגרפי תיבלם.

"אנחנו אומנם נשמח מאוד שמשפחות דתיות נוספות יצטרפו לקהילת הכפר, אבל הן חייבות להיות משפחות שמבינות שהן מגיעות כדי לחיות יחד עם גוונים שונים מהעם".

"זה לא סתם שאין פה גרעין תורני", מדגיש אביגדור הראל, "המקום הזה לא מתאים לאופי של גרעין. יש כאן קהילה דתית עם נוכחות מאוד ברורה, אבל אין בה שום סגירות חברתית. למעשה, אין גבול ברור בין קהילת

בשעות הערב באופן חופשי. זה דבר שאף פעם לא היה כאן בעבר".

מה שבלם לדעתה את התופעה, כאמור, הוא התעבות הקהילה הדתית בכפר ורדים: "בשנים האחרונות הגיעה קהילה דתית בעיקר מהציונות הדתית. יש גם הרבה אמריקאים דתיים, וזה פשוט עשה טוב לכפר. אנחנו כל כך שמחים שהגיעה הקהילה הזאת".

למה הנוכחות של הדתיים בולמת לדעתך את הכניסה של הערבים?

"כי אם באיזושהי צורה האוכלוסייה החילונית קיבלה את הערבים כלפי חוץ - כמובן זה בצביעות כי החילונים לא באמת רצו אותם, אבל לא הייתה לנו הדרך להגיד לא - אז מהדתיים הם כאילו מפחדים. הייתי אומרת שהם אפילו מרגישים מאוימים".

הציבור החילוני בכפר עובר לדעתך שינוי? "לגמרי", היא אומרת, אבל בוחרת שלא

צילום: גילי גהזי

"ההיכרות שנוצרה עם התושבים הדתיים גרמה לוויכוחים להתעורר תודעתית". מתן נבוז'ני (מימין) ואביגדור הראל

מתן נבוז'ני: "המפגש עם האנשים שחיים כאן הוא כל כך חשוב. זה שהגענו לפה משפחה דתית צעירה בתוך מקום שרוב תושביו חילונים ויש מפגש נעים ומכבד ברחוב, בסופר או בהדלקת נרות חנוכה שכונתית - זה מגיע ממקום שפשוט בא לחיות יחד, וגם אם אנחנו שונים בדעותינו, שונים באורחות חיינו, זה עצמו הופך להיות מאוד עוצמתי גם כלפי חוץ"

לכאן בקלות רבה אם אפשר היה להבטיח את הזהות היהודית של המקום. מבחינתו זה מצב של win-win - גם ייחוד הגליל וגם עלייה. מה שעוצר אותו מלעשות את זה הוא היעדר היכולת של המדינה להבטיח שיווק ליהודים בלבד. במציאות שבה ערך ייחוד הגליל נגנו בגלל טענות לגזענות, המדינה מלכדה את עצמה בחוסר יכולת לשמור על יישובים גדולים כיהודיים.

"כפר ורדים נמצא בדיוק בנקודת המפנה שלו. אני חושב שבעוד שנה או שנתיים נהיה בנקודת אל-חזור. אם כניסת הערבים תעבור אחוז מסוים, יהיה קשה מאוד לשמור על היהודים שיישארו כאן", הוא אומר.

בינתיים המשפחות האמריקאיות מקיימות לעצמן פעילות חברתית יהודית, שגם האוכלוסייה הוותיקה מוצאת איתה ממשקים משותפים מפתיעים. סיפור אחד כזה היה בערב הדלקת נרות מוצלח במיוחד בחנוכה האחרון. "שכנה אחת נכנסת עם פרצוף חשדני. לקח לה קצת זמן והיה נראה שהיא משתחררת, זורקת כמה משפטים על זה שאנשי הצפון הם ציונים ושלחים את הילדים שלהם לצבא. ואז, אחרי כמה דקות, היא יוצאת ואומרת שהיא כבר חוזרת. היא חוצה את הכביש לבית שלה וחוזרת עם גיטרה. אנחנו שרים בהתרגשות ביחד ופתאום אתה רואה אותה עם דמעות... זאת הקפסולה של כפר ורדים".

מה התוכנית שלכם? מה לדעתכם יביא לשינוי?

"קודם כול ברמה הפשוטה", מסביר הראל, "ברגע שכפר ורדים תהפוך להיות אופציה לציבור יהודי על כל גווניו, ממילא תהיה כאן קנייה מסיבית יותר של בתים, שעד עכשיו מי שקנה אותם הם ערבים. הרי חלק מהמבוגרים עוזבים באופן הכי טבעי בתים שמבחינתם גדולים מדי לצרכים שלהם. אבל פרט לכך, אנחנו רואים שבמקום שיש זהות יהודית ברורה יותר, הערבים פחות מעוניינים להיכנס. זה קורה בלי דיבורים. ערבים לא ייכנסו למקום עם זהות יהודית וציונית ברורה".

"לבוא לגור כאן משיג בדיוק את שתי המטרות", מחדד מתן, "זה גם מחזק את הצביון היהודי, וממילא זה הדבר שגם ינצח את הסיפור הדמוגרפי, כי המפגש עם האנשים שחיים כאן הוא כל כך חשוב. זה שהגענו לפה משפחה דתית צעירה בתוך מקום שרוב תושביו חילונים ויש מפגש נעים ומכבד ברחוב, בסופר או בהדלקת נרות חנוכה שכונתית - זה מגיע ממקום שפשוט בא לחיות יחד, וגם אם אנחנו שונים בדעותינו, שונים באורחות חיינו, זה עצמו הופך להיות מאוד עוצמתי גם כלפי חוץ".

"אנחנו בשלב שבו עדיין יש מרחב תמרון גדול לשינוי, אבל אם נפספס את הנקודה הזאת הערבים יגיעו למסה קריטית שממנה יהיה קשה להחזיר את הגלגל לאחור, כי בריחת היהודים תגבר. אנחנו כאן כדי להחזיר את המומנטום בכפר ורדים אל היהודים. וזה גם הסיפור של הגליל כולו".

יותר תושבים שבניגוד לעבר זה כן מפריע להם".

"אני מאלה שחושבים שזה לא תמים שהערבים מגיעים לכאן", הוא אומר. "הם יודעים שבעוד עשר או עשרים שנה אנחנו כאשכנזים שמאלנים ניעלם והם יבואו לכאן וישתלטו על הכול".

חזון הדו־קיום הוא לא משהו שהתערער?
"התערער, אבל לא לחלוטין. אמר לי חבר: דו־קיום זה ביישובים שונים. הוא עדיין מאמין בזה, אבל כשזה מגיע אליו לכפר זה מלחיץ אותו. שמע, את רוב המשפחה שלי הרגו בפולין ואני לא דתי, אבל חשוב לי לשמור על משהו. אין לי בעיה שיעבדו כאן, אבל נגמר יום העבודה? שיחזרו אל הכפר שלהם. זה דבר בסיסי. למה לערבים ולדרוזים מותר להגיד שהם לא רוצים שישגורו בתוכם יהודים, ולנו אסור?"

החלום האמריקאי בגליל

י, עולה מארצות הברית, הוא חלק בלתי נפרד מהקהילה הדתית, וכמוהו יש עוד 15 משפחות שכפר ורדים היה נראה בשבילן המקום הקלאסי להיקלט בארץ. אין בישראל הרבה מקומות שיכולים להציע גרסה ישראלית למודל האמריקאי של בית צמוד קרקע ואיכות חיים כפרית ואורבנית. י' רואה שליחות לאכלס את שלב ג' של הכפר במסה של משפחות יהודיות מארצות הברית, שלטענתו יכול היה להביא אותה

הוא דווקא הדבר הפחות מדובר: החשש מהתבוללות שקטה. "כולם מבינים שהגרף הדמוגרפי מוביל לשם. הגנים מתמלאים בכל שנה בעוד ועוד ילדים ערבים, ולפני שאתה ממצמץ נגיע למצב שהאיזון הופך. לדעתי השמירה על הזהות מפריעה לרובם".

רונן זילבר, שכן חילוני נוסף שמצטרף לשיחה שלנו, פחות מאמין בהתפכחות. "הדגלים וההפגנות מוכנים", הוא בוחר להזכיר גם את המאבקים הפוליטיים שעד לפני רגע חלק לא מבוטל מהאוכלוסייה לקח בהם חלק. "מי שהיה שמאלני וגדל בזה, לא באמת משנה את דעתו. זה כואב לשמוע, אבל יש חבר'ה שלא אכפת להם שהערבים ישתלטו על המקום. זאת שגויה עצמית שגומרת אותי. אבל אני מסכים שיש היום

בית הכנסת לקהילת הכפר. אלה מעגלים עם הרבה מאוד השקוּת".

החשש: התבוללות שקטה

אז מה יש לחילוניות ליברלית לחשוש מערבים? האם מדובר אכן רק בפערים תרבותיים, שדווקא מצטמצמים מול האליטות הערביות, שבדרך כלל הם אלה שיוצאים מהכפרים, או שאולי לפחות אצל חלק מהציבור הכללי משהו בזהות היהודית זוכה לחשיבה מחודשת?

מתן נבוז'ני מספר שאת הסיבות האמיתיות אנשים פחות מביעים בדיונים הציבוריים, אבל בשיחות אישיות גלויות יותר הם חושפים דברים מהותיים. לטענתו, מה שמטריד את חלקם הגדול של התושבים

אביגדור הראל: "בעיית השורש בכפר ורדים היא טשטוש של הזהות היהודית והציונית, שיוצר ואקום שאליו נכנסים ערבים. זה משתלב עם מגמה של ערבים שבורחים מהפשיעה בכפרים ומחפשים איכות חיים גבוהה יותר. הם יודעים לזהות שהאידיאולוגיה הפלורליסטית של המקום הזה לא יכולה לעצור אותם מלהיכנס לכאן"

צילום: לירון מולדובן

מרים בית תלמי

89

אלמנה, אמא לשלוש בנות
וסבתא לשישה נכדים ושני נינים

חברת קיבוץ זיקים

שורדת שואה

התחלה// בשנת 1935 בעיר דואיסבורג המבורן שבגרמניה, להוריה יעקב ורייזל'ה שפירו, רוכל בשוק ועקרת בית. "נולדתי הישר לחיק משטרו הנאצי של אדולף היטלר ימ"ש. בתעודת הלידה שלי מתנוססים צלב קרס ושם הלאום Jude בצבע שחור בולט ליד שמי".

באושר ובעוני// "גרנו בשכונת פועלים ומהגרים יהודים מפולין. חיינו בבית קטן, בעוני, אבל זכיתי לילדות מאושרת. היו לי שני אחים, אוטו ואידית־רבקה, ואני מיה הקטנה. אמא אפתה את השטרויל קוכן, עוגת השבת הטעימה, ועד היום ריח השמרים הזה נשמר באפי".

שיר בידיש// "כשאמא השכיבה אותי לישון היא שרה לי שירים בידיש ואני הייתי מלטפת את תלתליה השחורים ונרדמת. לפני כמה שנים הייתי בקונצרט של שירי יידיש והתמונה הזאת שלי כילדה קטנה שאמא שרה לה שירי ערש צפה ועלתה בראשי, והדמעות זלגו מעצמן".

עוגה בצורת לב// "ביום ראשון אחד אבא לקח אותי לשוק היהודי של דואיסבורג. ישבתי על כתפיו הרחבות וצחקנו. אבא היה האיש הכי יפה בעולם. הוא קנה לי עוגת דבש בצורת לב עם סרט אדום. בדיעבד זאת הייתה הפעם אחרונה שאני זוכרת שצחקנו יחד".

ליל הבדולח// בנובמבר 1938 התרחש ברחבי גרמניה ליל הבדולח, ליל פרעות ופוגרומים ביהודים. "כמו כל היהודים גם אנחנו הסתתרנו בבית, מכווצים מיוחד מאחורי מנעול ובריח, בתקווה שלא ימצאו אותנו. זה היה אירוע מטלטל בשביל כלנו".

פחד מוות// "זמן לא רב אחר כך הייתה פשיטה של חיילי S.S. על בתי היהודים. אמא שלי הורתה לנו להסתתר מתחת למיטות ולאחותי לסתום את פי. ממקום המסתור ראיתי את המגפיים השחורים והמבריקים פורצים את דלת הכניסה בפראות. הם עלו למעלה לחדר של ההורים שלי, צווחו לכל עבר ושברו רהיטים. את אבא הם גררו מהמיטה בצעקות 'יודן ראוס' (יהודים החוצה). בדיעבד התברר שאבא נלקח למחנה דכאו ולא שרד".

הגיבורה שלי// "אמא נשארה לבד עם שלושה ילדים, ובתושייה יוצאת דופן החליטה להבריח אותנו מגרמניה. אני הייתי בת שלוש וחצי, אחותי בת תשע וחצי ואחי בן אחת עשרה. היום אני יודעת שהורה שמוותר על ילדיו עושה זאת רק כאשר הוא חש שחיייהם עומדים בסכנה גדולה. אמא שלחה אותנו ברכבת שחורה לגורל לא ידוע, והיא עצמה נשלחה לגטו לודז' בפולין ולא שרדה. הרבה שנים כעסתי על אמא שנטשה אותי כילדה קטנה, עד שהתחלתי להבין שאמא היא בכלל הגיבורה שלי".

בית יתומים// התחנה הראשונה במנוסה מציפורני הנאצים הייתה רוטרדם, הולנד. "היינו במחנה מעצר לכל דבר, היו שם שומרים עם רובים וכלבים גדולים. לאחר מכן שלחו אותנו לבית יתומים באמסטרדם. שהינו בבית היתומים קצת יותר משנה, עד שהגרמנים פלשו לאמסטרדם ב־1940. מכל אמסטרדם היפה, כל מה שזכור לי זה אותי, ילדה קטנה, מסתתרת מפוחדת מתחת לשולחן ומתגוננת מההפצצות המאסיביות של הגרמנים".

ישראל ובניית הארץ. מאז כבר כמעט 70 שנה אני בזיקים. לאורך השנים עבדתי בכל תחום שחברי הקיבוץ עסקו בו, אם זה בחקלאות, רפת, מטבח, בתי ילדים, ניקיונות ומה לא. בשנים האחרונות עבדתי כמזכירה ומתרגמת במפעל של הקיבוץ".

למען הניצולים// בשנים אחרונות פעלה גם כמתנדבת למיצוי זכויות של ניצולי שואה בשיתוף עם עמותה בשם 'אביב לשואה'. "מקום עבודתי היה במועדון 'עמך' באשקלון. העבודה לא תמיד הייתה קלה, כל סיפור ששמעתי מניצולים היה יותר קשה ומורכב ממשנהו, אבל זה היה עם ערך גדול".

הנחת// שלוש בנות, שישה נכדים ושני נינים. הבת הבכורה הלכה לעולמה בגיל 40 ממחלה. "כאמא צעירה מאוד רציתי משפחה, אבל בגלל הילדות שלי לא ידעתי מה זאת משפחה. לגדל ילדים היה לי קשה מאוד. היום אני רואה את הקשר המיוחד שלי עם הבנות ועם הנכדים ואפילו עם הנינים, ואני חושבת שכנראה אחרי הכול עשיתי משהו נכון".

7 באוקטובר// "בבוקר ה־7 באוקטובר היו המון אזהרות צבע אדום. נכנסתי לממ"ד והייתי סגורה שם במשך שעות יחד עם המטפלת שלי. שמענו יריות וצעקות מחוץ לדלת. הדבר היחיד שחשבתי עליו באותן

גם במצבים קשים. המטפלים בבית היתומים לא נתנו לנו לשכוח שאנחנו ילדים יהודים, עם שבת, חנוכה, פסח וכל החגים. בכל שנה בליל הסדר הילדים שרו בעיניים בורקות 'לשנה הבאה בירושלים'".

לבד בעולם// את ההכרזה על תום מלחמת עולם השנייה היא זוכרת בבירור. "אני זוכרת את הזיקוקים ברחובות מנצ'סטר ואת צהלות השמחה. מאז התחילו להגיע הורים מהתופת. גם אני חיכיתי בכיליון עיניים שבפעם הבאה שהפעמון בדלת הראשית יצלצל, יגיע תורי ואבא ואמא שלי ייכנסו פנימה. לצערי זה לא קרה. קשה לתאר את תחושות הבדידות של ילדה בת עשר".

קרן אור// באותם ימים פגשה את בני משפחת פלאקס, שאימצו אותה בחום אל ליבם אחרי שהבינו שהיא לבד בעולם. הם אירחו אותה בביתם בסופי שבוע ובחופשות. לישראל עלתה כשמלאו לה 19, בשנת 1955, במסגרת גרעין של השומר הצעיר.

כאן זה בית// לאחר עלייתה ארצה קבעה את מושבה בקיבוץ זיקים שבעוטף עזה. "כשהגעתי לזיקים הרגשתי שאני כבר לא פליטה בעולם ושמצאתי בית. האמנתי שזו הדרך שלנו לבנות דף חדש. סיפור החיים שלי הפך פתאום לסיפור שטוף שמש של ארץ

בורחים// ימים בודדים אחרי כניסת הנאצים להולנד הוברחו במבצע נועז עשרות ילדים יהודים מבית היתומים לאנגליה, במסגרת ה"קינדר־טרנספורט" בהובלתה של חסידת אומות העולם טרוס וויצמולר. "אני הייתי ביניהם. עלינו על אוניית משא מתפרקת שהוצאה מחצר הגרוטאות של חיל הים ההולנדי, ויצאנו לדרך בתקווה להצליח להימלט מציפורני הנאצים. חוץ מצוות האונייה הוברחו 60 ילדים ועוד 200 פליטים יהודים מאירופה הנאצית, וכל זה באונייה שנבנתה להכיל רק 50 בני אדם. הצפיפות והדוחק היו נוראים".

הפצצות// בדרך האונייה הופצצה פעמיים עוד לפני שהגיעה לחופי אנגליה, פעם אחת על ידי הנאצים, ובפעם השנייה על ידי האנגלים שחשדו שזו ספינת אויב. "אני זוכרת אותנו באונייה, את מטוסי הקרב מפציצים אותנו ואת האונייה שעגנה בסמוך אלינו. היו בומים חזקים. היה פחד מוות. האונייה שליידנו טבעה על נוסעיה, והאונייה שלנו למזלנו לא נפגעה".

בית יתומים 2// בסוף מסע מטלטל בלב ים הגיעה לחוף מבטחים ונשלחה לבית יתומים בעיר ליס, לא רחוק ממנצ'סטר. "חוויתי שם ימים של בכי. הייתי אומללה. רציתי את אבא ואמא. לאט לאט התגלתי. לילדים כנראה יש יכולת הסתגלות מופלאה

נועל'ה בשרון

כשאוכל ואהבה נפגשים עם הציונות הדתית

נועל'ה מתחם האירועים של הציונות הדתית

ארועים עד 800 איש

מהרו לסגור!
תאריכים אחרונים
לעונת החורף
נועל'ה הבית של
הציונות הדתית

ביחד נשמח. ביחד ננצח!

מזל טוב למשפחות שבחרו לשמוח בנועל'ה:

משפחת ניסים - כרמיאל | משפחת סימון - ירושלים
משפחת משיח - אלעד | משפחת מגירוב - חדרה

1000 חוות דעת לא טועות

משעול גיל 1 כפר סבא

להזמנות: יורם 054-7009111

חפשו בפייסבוק נועל'ה אירועי בוטיק בשרון
Noale-events.co.il

רבקי גולדפינגר

rivki@besheva.co.il

במגרש הביתי

"כל היום אני עסוקה. לפעמים אני קמה בחמש בבוקר, והיום שלי אינטנסיבי מאוד. אני מתרגלת צ'י קונג, מפסלת בקרמיקה, מציירת, מתרגמת עבודות, קוראת הרבה ספרים ומעבירה הרצאות על הסיפור האישי שלי."

"יום מנוחה ויום של משפחה."

"מוזיקה קלאסית וגם שירי ארץ ישראל הישנה. למוזיקה יש הרבה מקום בחיים שלי."

חסידת אומות העולם טרוס וויצמולר, שליוותה את ילדי הקינדר-טרנספורט מגרמניה דרך הולנד ועד לאנגליה. "היא נתנה לי את חיי במתנה והגשימה את החלום של הוריי שאגיע מהתופת לחוף מבטחים. גיבורה אמיתית. היום, כאדם בוגר, אני רק מתחילה להבין שעמדתי פנים מול פנים עם הבנאליות של הרוע, ובכל זאת אני כאן, הודות לאישה אחת גדולה ואמיצה שלא ויתרה על אף ילד."

"מאוד חשוב שנבין זה את זה ושנהיה מאוחדים."

"אני דואגת לעתיד המדינה."

"הרבה שנים אמרתי לעצמי שאני לא רוצה לשמוע על השואה, כי המחשבות על העבר לא תמיד הביאו אותי למקום טוב. אבל אז הבנתי שכולם אינם ורק אני נותרתי מהמשפחה שלי, וזו חובתי לספר את הסיפור למען הדורות הבאים."

שעות היה על המשפחה שלי ושאני צריכה לחיות. בדיעבד התברר שבזיקים כיתת הכוננות נלחמה לאורך שעות במחבלים שניסו לחדור לקיבוץ, ובמזל גדול לא נפגענו."

פליטה //2 בפעם השנייה בחייה חשה פליטה לאחר שנאלצה להתפנות מביתה שבקיבוץ זיקים. "למחרת, ב-8 באוקטובר, פינו אותי מהבית. הייתה לי בקושי חצי שעה לארוז. כשעמדתי מחוץ לבית היה לי דו"ח ו. עמדתי שם, אישה מבוגרת בת 88, עם מזוודה ומקל הליכה, ופתאום הרגשתי שאני אותה ילדה קטנה בת שלוש וחצי. לא האמנתי שאני פליטה בפעם השנייה בחיי. ואז באו חיילי צה"ל ולקחו אותי למקום מבטחים והם היו כל כך נחמדים אליי, עדינים עם אישה מבוגרת. כל הדרך הם לא נתנו לי להסתכל דרך החלונות שלא אראה את הגופות שמוטלות בציד הכביש. הם דאגו לי והרגשתי שאני מוגנת ועטופה."

כאן בשביל להישאר // במשך כחצי שנה התגוררה מחוץ לביתה, "אבל חזרתי כי כאן הבית שלי וכאן הביטחון שלי. בבית היתומים באנגליה שרנו 'לשנה הבאה בירושלים', ואני כל החיים שלי רציתי לחיות בארץ. אני ציונית בכל נפשי. אנחנו פה בזכות יש אנשים שאומרים לאן נלך, אני לא אומרת לאן נלך. אני אומרת: זאת הארץ שלנו, בנינו אותה ואנחנו כאן בשביל להישאר".

ככל שאני יותר זועקת, הוא יותר הולך ומתנתק

ככל שתתרגלי את ההתמקמות הנפשית הזאת, את התדר הזה כך הוא יהפוך להיות ברירת המחדל שלך וכך גם המציאות והחיים יהפכו להיות כאלה.

לסיום, אני חוזרת שוב:

כשאני סוערת או כואבת כל רגש אחר שמציף אותי אז אני שואלת את עצמי: מה אני מרגישה? מה אני חווה? יש אותי ויש את מה שאני חווה...

אני חווה עכשיו ולזול

אני חווה שקיפות

ממש לתת לרגש הזה, לכל האנרגיה הזאת לעבור דרכך.

זאת אנרגיה חיים.

אנחנו לא שופטות אותה כשלילית או חיובית.

צריך להסכים לחוות את זה ממש ולתת לזה שם:

כשאת חווה שקיפות איפה את מרגישה את זה בגוף?"

"בבטן" ענתה

"איזו תחושה פיזית זה מייצר?" שאלתי

"כיווץ"

"מה היית רוצה להרגיש?"

"הייתי רוצה להרגיש שמכבדים אותי, שרואים

אותי..." ענתה מרים

"כשאת מרגישה שמכבדים אותך ורואים אותך,

איך זה מרגיש בגוף?" שאלה

"תחושה של התרחבות, נשימה נקייה" ענתה

"מה יגרום לך להרגיש את זה?" שאלתי

"שירון יבדוק מה שלומי ואיך ישנתי לפני שהוא

יוצא לרכיבה על אופנים עם חברים".

"ממש תסכימי להרגיש בגוף איזה תחושות

יש בך כשהוא מתעניין. זה התדר שאת צריכה

להיות בו.

לסיום, תשאלו את עצמך אילו פעולות את

יכולה לעשות עבור עצמך שיכולות לתמוך בך

כרגע?"

"מה למשל?" שאלה

"מקלחת נעימה, כוס קפה עם חברה...כל דבר

שישמח אותך.

כל רגש שמגיע ועולה, הוא עולה כדי לעבור

ריפוי.

הנפש מזהה שאת עכשיו בשלה לפגוש את

הכאב הזה שסביר להניח שלא נוצר מירון.

הוא כנראה רגש שמוכר לך כבר מהילדות.

ככה המערכת הנפשית מנקה אותו ושוב עד שהוא

מתחיל להופיע פחות ואולי כמעט ולא.

אנחנו במסע משותף של נשמה בתוך גוף בדרך למיזוג,

בדרך לגילוי.

כמו שכתב הרב קוק:

"כל פעם שהלב דופק דפיקה רוחנית באמת,

כל פעם שרעיון חדש ואצילי נולד,

הרינו מקשיבים.

כמו קול מלאך ד' דופק, נוקש על דלתי נשמתנו,

מבקש שנפתח לו את פתחנו,

למען יופיע אלינו בכליל הדרו..."

(הרב קוק, שמונה קבצים, ג שלט)

בואי תנסי דרך הכאב הזה לזהות מה היית רוצה להרגיש"

"הייתי רוצה להרגיש חשובה, עטופה, בטוחה, שאיכפת

ממני, יקרה...." השיבה מרים

"כשאת מתחילה לעבוד ולתרגל את התדר הזה, הוא

ימשוך אליך מציאות שתגדיל ותניע עוד מהאנרגיה

הזאת במציאות שלך וכשתייצרי מבנים עם דוגמאות

ממשיות בתדר הזה, הם יתחילו להופיע בחיך"

"למה את מתכוונת דוגמאות?"

"איזה יחס היית רוצה שירון יתייחס אליך, איך היית

רוצה שיתעניין בך? איך הוא ישמח אותך?"

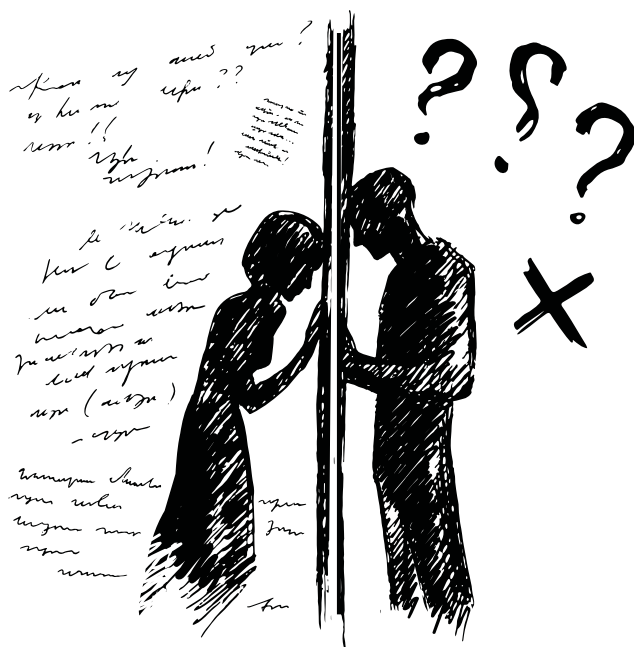
את מתחילה לייצר מבנים בדמיון של הסיטואציות האלו

שבהם ירון ממוקם באופן שהכי יתמוך בך.

לדוגמא: שהוא מקשיב בקשב גבוה, מחבק, מכין לך

ארוחה, קונה לך מתנות וכו....

כשאת תלכי בכל יום עם המבנים האלה שגורמים

לך להרגיש את הנחת, החשיבות, השמחה, המלאות

והבטחון זה יגרום לך גם להרגיש כמה את ראויה לזה

וזה כבר יהיה בדרך אליך.

בצורה שבה את עובדת היום, את עובדת מאוד מאוד

מאוד קשה ומקבלת מעט"

"נכון, ככה גדלתי. שרק אם עובדים קשה אפשר לראות

תוצאות" התחילה לדמוע

"יש עבודה קשה שהיא מבורכת שמגיעה מתוך חדוות

עשייה.

יש עבודה קשה שהיא תסכול של חוסר הצלחה וממנה

אנחנו נלמד להפטר.

את באת לכאן על מנת לקבל את החוויה המשמעותית

הזאת של מי שאת בעומק, שאת אשה מדהימה שראויה

לקבל את כל היחס הכי יקר שיש.

"לא נשארו לי יותר מילים.

הסברתי לו מה אני מצפה שהוא יעשה ואיך אני צריכה

שהוא יתנהג בכל שפה אפשרית.

ניסיתי בעברית, אנגלית, פנטומימה, שפת הסימנים

ואפילו גוגל טרנסלט התחיל להתקע מרוב מאמץ...

או שהוא פשוט לא מבין או שעדיין לא גיליתי את השפה

שאני צריכה להשתמש בה על מנת שהוא יבין אותי...."

אמרה מרים בייאוש

"הבעיה היא לא ממש בשפה אלא יותר בתנועה

הנפשית" הסברתי

"למה את מתכוונת תנועה נפשית?" שאלה מרים

"מה קורה לירון כשאת מסבירה לו את כל מה שאת

מצפה שהוא יעשה?" שאלתי

"ככל שאני יותר זועקת את זה, הוא יותר מתרחק

ומתנתק" ענתה מרים

"בעצם, ככל שאת מנסה בכח לתת מענה

לתחושת החוסר על מנת להשיג את מה שאת

רוצה מירון ככה את מוציאה המון אנרגיה

החוצה ורק גורמת לירון להתרחק ממך.

כל הזעקות האלה שאת זועקת שאת סובלת

ובודדה הם מבטאים מחסור וכאב גדולים מאוד

שלא מביאים לך את המענה שאת כל כך זקוקה

לו..."

"אז מה אני יכולה לעשות?" שאלה מרים בחוסר

אונים

"קודם אנחנו צריכות לזהות את הרצון האמיתי

והמדויק שמסתתר מאחורי הזעקות האלה"

עניתי

"את רוצה להגיד לי שכשאני אומרת לירון שאני

רוצה שהוא יתחשב בי, שיראה אותי ולא יזלזל

בי, זה לא הרצון האמיתי שלי?" שאלה

"זה התסכול שלך שזועק" עניתי

"אז מה אני צריכה לעשות?" שאלה מרים

"להתחבר לאותה תחושת תסכול קשה ולהבין:

איך היית רוצה להרגיש?"

הכניסה הזו לעומק תאפשר לך להתחבר

ולהסכים להרגיש את החסרון שלך שמבקש

להתמלא.

שם בעומק יש באמת את הרחשים העמוקים

של הרצון והתבונה של מה שאת ראויה ונועדת לקבל"

"לא ממש הבנתי איך זה מוביל אותי למקום הזה?"

שאלה מרים

"כשאת מסכימה להיות עם הכאב, את נותנת לכאב

להוביל אותך לבידוד הנקי והפנימי של איך היית רוצה

להרגיש? איך היית רוצה שיתייחסו אליך?"

את לוקחת את תחושת הבדידות הקשה שאת מרגישה

או תחושת השקיפות ושואלת את עצמך: איך אני

מרגישה עכשיו? מה כואב לי עכשיו? ואז את מסכימה

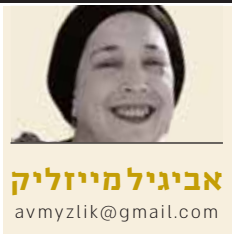
לחוות את זה בגוף"

"זה מרגיש לי מאוד מאיים וכואב" הגיבה מרים בחשש

"אבל רק אם תעברי דרך הגוף, דרך הכאב הזה, רק אז

תוכלי באמת לשאול את עצמך איך היית רוצה להרגיש,

בואי רגע ננסה.

שייכתח עליי

הדרך שלי לכתיבה עברה עליות ומורדות עד שהגעתי אל המקום הנכון. אבל עכשיו, אחרי שכתבתי ספרים רבים, אני מוצאת את עצמי מתפללת שייכתח מחדש שער ההשראה שנחסם לכתע

עאבד וכיבד אותו, אבל לא התבייש באותה נשימה לנצל אותו ולשלם לו על משמרות כפולות פחות ממה שטבחים יהודים קיבלו במשמרת אחת. ואם כל זה לא מספיק, יום אחד סיפר לי הסוֹשֶׁף הסיני שבסודי סודות עאבד גילה לו שהוא תומך בחמאס, ואם רק היה יכול היה הורג את כולנו. כן, עוד תחנה בדרך הארוכה שלי למקום שבו אני נמצאת היום.

אבל הכתיבה חיכתה לי בסבלנות, והמשיכה ללוות אותי גם בדרך החדשה. אחרי עשר שנים קשות ומפרכות של עבודה במטבחים מהבילים מצאתי את דרכי חזרה אל המילה הכתובה, וחיברתי את שתי האהבות שלי, גם כתיבה וגם אוכל, בלי להחץ והטירוף של הסרוויס.

אבל גם לכתיבה יש את האתגרים שלה, ואני מוצאת את עצמי כבר תקופה לא קצרה בבלוק כתיבה - דבר שלא ידעתי שקיים עד שנתקלתי בו. בעבר כתבתי כבר כמה ספרי קריאה, וכל אחד מהם היה חוויה מאוד מרגשת בשבילי. ועכשיו אני תקועה. מחכה שהבלוק ייפתח. בינתיים הטור הזה הוא בשבילי הזדמנות קטנה לפתוח פתח לאהבה הישנה לכתיבה, או תתפללו עליי, שכבר ייפתח. ●

קשר למציאות. אפילו בעיתון חסר חשיבות שכזה לא היה מקום לאמת הפשוטה. אומנם אז הייתי שמאלנית בעצמי, בעקבות החינוך המובהק שבו גדלתי, ולא קלטתי את זה באופן ברור כמו שאני רואה זאת היום. אבל עדיין העוול, השקר ועיוות המציאות גרמו לי לכעס עצום. בכל מקרה, זה הספיק לי והיה לי ברור שאני לא ממשיכה בעולם התקשורת המסואב.

דיסוננס גם במטבח

ובאמת, כל חבריי לעיתון הפכו להיות עיתונאים מפורסמים, ורק אני עברתי לעולם אחר של אוכל, שבו קיווייתי למצוא ערכים טובים יותר. אז לא נדבר על מה שמצאתי, כי אין מה לעשות, מאבקי אגו ושיבושים כאלה ואחרים יש בכל מקום, וגם שם נאלצתי להתעמת עם הדיסוננס בין ימין לשמאל.

אני זוכרת שלבעל המסעדה שבה עבדתי היה עובד נאמן ומסור בשם עאבד, שב"ח שעבד משמרות כפולות, וגם שם ראיתי את המוסר הכפול. מצד אחד בעל הבית השמאלני כל כך "אהב" את

כתיבה תמיד הייתה כלי מאוד זמין בשבילי. עוד בתור ילדה הייתי זאת שכותבת ברכות מרגשות לכל דורש, החל מהוריי שהביאוני עד הלום וכלה במטפלת או מורה שסיימה את תפקידה בבית הילדים. גם בעיתון של בית הספר כתבתי ואחר כך המשכתי לתיכון, שם הייתי ממש העורכת וכתבתי חצי מהחומר שהודפס.

זה מאוד עזר לי בצבא, כשהייתי כתבת צבאית בעיתון 'במחנה נח"ל', אבל דווקא שם המפגש עם עולם העיתונות היה דרמטי לרעה. נדהמתי לגלות שאפילו בעיתון קטן וחסר קוראים כמו 'במחנה נח"ל' יש אינטריגות, מאבקי אגו, והכי גרוע - הנדסת תודעה. עד היום אני זוכרת איך נשלחתי לראיין מפקד נערץ בנח"ל. השיחה איתו הייתה מלאת השראה ומרתקת. הרגשתי שאני מדברת עם גיבור ישראל ואדם עתיר זכויות שעושה את תפקידו בנאמנות, ושיקפתי את דעתי בכתבה. אה, ודרך אגב, היו לו כיפה על הראש ודעות ימניות. רק היום, בדיעבד, אני מבינה מה בעצם קרה שם. כי העורך השמאלני שלי היה מאוד לא מרוצה מהתוצאה. הוא שלח אותי לריאיון עם אג'נדה אחרת לגמרי, ולא היסס לסרס את כל מה שכתבתי ולהציג את המפקד בדיוק כמו שהתאים לו, בלי שום

אזור הצלי אורז, מחולא בכרוב סזול, סלק ונהלים

8 מנות

כאן אפייה
5 דקות

דרגת קושי
קלה בלוס

מנת בריאות יפהפייה ועשירה בטעם, סוג של סלט עטוף בעלי אורז, ויחד עם רוטב עשבי התיבול הנהדר הטעם עוד יותר מוצלח.

- 8 עלי אורז סזולים

• רבע כרוב סזול

• סלק אחד קלוף

• כוס נהלי צנונית סזולים או

• לבנים רזולים

• מיץ מחצי לימון

• שן שום כתושה

• כפית דבש

• כף רוטב סויה

• מלח ופלפל

• נאטע שן צית למריחה
- **לרואה:**

• 3 כפות יוזורט

• 2 כפות עשבי תיבול קצוצים

• סז (לפי הטעם - בצל ירוק, פטרוזיליה, כוסברה וכדומה)

• שן שום כתושה

• כף שן צית

• מלח ופלפל

מחממים תנור לחום של 170 מעלות. פורסים את הכרוב לרצועות. קולפים ומגררים את הסלק. מעבירים לקערה ומתבלים בלימון, שום, סויה, דבש, מלח ופלפל. משרים את עלה האורז בקערה עם מים קרים במשך כמה שניות. מוציאים את עלה האורז מהמים ומניחים לאורכו פס של כרוב וסלק בעובי סנטימטר ומעליו גבשים. מקפלים את שני הקצוות של עלה האורז על המלית ומגלגלים לרולדה. מניחים על התבנית כשהסגירה כלפי מטה. ממשיכים להכין באותו אופן את כל הכמות. מורחים על האגרול מעט שמן זית ואופים כ-5 דקות. בינתיים מכינים את הרוטב: מערבבים יחד את כל החומרים, טועמים ומתקנים תיבול. מגישים את האגרול חם או קר יחד עם הרוטב.

הג'וניורים שלכם זו הרגישות שלנו!

לקוחות מאוחדת לשירותכם
מגוון טיפולים רגשיים לילדים שלכם
בהפניה ישירה מרופא הילדים!

ספורט
טיפול

טיפול באמצעות
בעלי חיים

טיפול
במים

רכיבה
טיפולית

טיפול
במוסיקה

טיפול
באמנות

מאוחדת
ג'וניור

*5343

הטיפולים ניתנים במסגרת השב"ן | בכפוף לתקנון השב"ן מאוחדת שיא